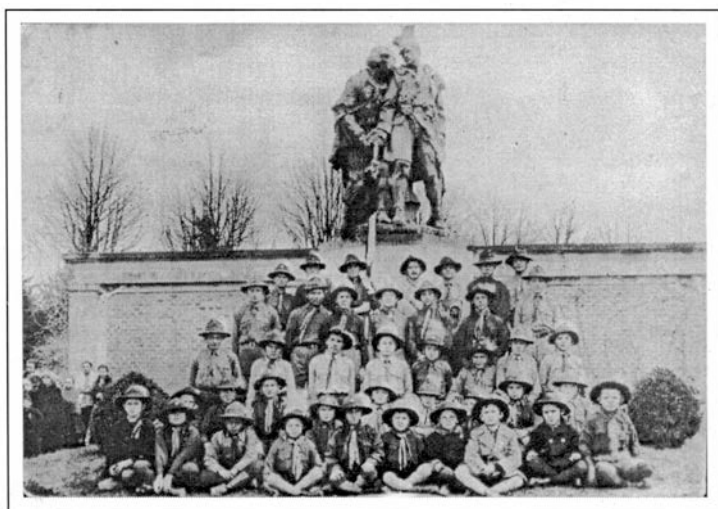

MÚLTIDÉZŐ

**A Nagyatádi 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat
a hősök szobra előtt**

1932.

NAGYATÁD

Horváth Miklós

A 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat
krónikája
1921 – 1948.

MÚLTIDÉZŐ
XV.

NAGYATÁD
2006.

Kiadó:
Nagyatád Város Önkormányzata

Felelős kiadó:
Ormai István

A kiadványt lektorálta Horváth Gyula budapesti cserkésztitzt, aki a cserkész krónikát előzetesen véleményezte és hasznos tanácsaival, útmutatásaival kiegészítette.

Az illusztrációk egy része a Magyar Cserkészszövetség Levéltár, cserkészgyűjteménye anyagának felhasználásával készült.

ISBN-963-229-880-2

Nyomdai munkálatok:
A Nagyatádi Mini Nyomda Kft.

300
példányban

Ajánlás

A nagyatádi cserkészetről, a 155. sz. N. A. P. cserkészcsapatról írt krónika tényszerűen, mégis olvasmányosan idézi fel a mozgalom értékeit, történetét, mutatja be a cserkészéletet. A krónikás alapos és kiterjedt kutatómunkát végzett, pontosan rögzíti a kronológiai adatokat, a neveket, beosztásokat, szabályzat-részeket, az eseményeket. Hosszú ideig maga is cserkész volt, így személyes hangon íródott, a cserkészélet meghatározó ifjúkori élménynek bemutató, elkötelezett visszaemlékezés készült. Történelmi hitelességű helytörténeti dolgozat született.

S valóban, ebből a krónikából megismerhetjük, hogy mit jelentett a gyerekeknek, a fiataloknak a cserkészélet, mit adott nekik. Cserkésznek lenni egy közösséghez való tartozást jelentett, s a közösség ereje, szabályai, programjai alakították, nevelték, gyarapították az ifjakat. A cserkészélet megtanította a társak megbecsülését, egymás segítségének a gyakorlatát. A magyar történelem megismerésére, a hazaszeretetre tanított. Olyan folyamatos elfoglaltságot, programot adott, ami előtérbe állította a hasznos tevékenységek gyakorlását, a helyi közösségi feladatokban való önzetlen részvételt, a hasznos időtöltést. A cserkészélet a természet megismerését, megszerettetését, a fizikai próbatételekben való helytállás elsajátítását is szolgálta. Alakította, nevelte, testben és lélekben erősítette – gazdagította a fiatalokat.

Ez a krónika Nagyatád múltjának egy időszakáról és egy részéről szól. Nagyszerű rajza egy kornak, az 1921 – 1948. közötti időszaknak. Fel-felcsillannak benne az akkor élt nagyatádiak – pedagógusok, papok, tisztviselők, gyerekek – egyéniségei. Olvasása közben ma is ráismerünk a kirándulások helyszíneire, a városkörnyék egy-egy romantikus szegletére. Cserkészélet történetét és korrajzot ismerünk meg. Olyan értékekről olvasunk, amelyek legtöbbje ma is érvényes. Ma is érvényes, hiszen az egészséges életmód, a közösséghez tartozás, a társadalmi szerepvállalás, a hazaszeretettel, a segítségre szorulókat támogatása napjainkban is érvényes értékek.

A krónikás, Horváth Miklós nagy ügyszeretettel és a cserkészélet iránti személyes elkötelezettséggel végezte kutatásait, gyűjtötte az adatokat, s mindehhez hozzátette személyes emlékeit, saját egyéniségét. Ettől lett a mának is szóló, tanulságos és érdekes ez az írás.

A 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat krónikáját ajánlom a Nagyatád múltját jobban megismerni kívánóknak. Ajánlom mindazoknak, akik kíváncsiak a cserkészlet hőskorának életére, nagyatádi történéseire. E dolgozatot ajánlom a gyerekek, fiatalok nevelésével foglalkozóknak, közösségeik szervezőinek, vezetőinek, a társadalmi élet alakítóinak, s természetesen napjaink nagyatádi cserkészeinek.

Nagyrabecsülésemet és tiszteletemet kifejezve megköszönöm Horváth Miklósnak, hogy megörökítette, rögzítette a nagyatádi cserkészlet történetét, s ezzel megmentette a feledéstől. Új életre keltette a cserkészlet valódi, maradandó értékeit.

2006. április

Ormai István
polgármester

Előszó

A II. világháború után az egymást követő nemzedék számára a *155. sz.* N.A.P. cserkészcsapat tevékenysége kevésbé ismert. Nagy a krónikás felelőssége, hogy e kiadvány tárgyyszerű, hiteles tájékoztatást adjon az olvasónak a cserkészcsapat tevékenységéről, s egyben méltó emléket állítson Kisasszondi János parancsnoknak és tisztjeinek és azoknak is, akik tevélegesen résztvevői voltak cserkészmozgalom embert formáló kis közösségének.

A csapat történetének megírására buzdított a Magyar Cserkészszövetség Levéltár vezetője, de az is motivált, hogy 12 évig cserkészkedtem 1930-1932 között, mint kiscserkész, majd az újoncpróba és a fogadalom letételével 1942-ig, mint zöldnyakkendős cserkész tagja lehettem a csapatnak.

2001-ben megkezdődött az adatgyűjtés, sürgetett az életkorom is – 80 éven felül már gyors lábakon vágtat az idő – mert oly kevesen vagyunk, hogy tíz ujj is elég a megszámlolásához, akik a 30-as években cserkészkedtek és napjainkban még köztünk élnek.

Mi jellemezte a csapatot? Elsősorban az önként vállalt rend és fegyelem. A cserkészcsapatba bárki jelentkezhetett, nem számított, hogy gazdag vagy szegény szülők gyermeke, milyen vallású, csak egyetlen feltétel volt a tíz cserkésztvörvény vállalása.

A parancsnok érdeme, hogy a csapatban nem volt széthúzás, nézeteltérés, nem okozott feszültséget a társadalmi vagy vagyoni különbség, mert érvényesült a cserkész testvériség törvénye:

„A cserkész minden cserkészt testvérének tekint.”

A csapat tevékenysége külsőségekben is megnyilvánult. Megalakulása óta minden évben résztvett a községben rendezett vallásos, hazafias és társadalmi ünnepségeken, megemlékezett történelmünk nagyjairól, születésük vagy haláluk 100–200–500 éves évfordulójáról.

* A 155. sz. arra utal, hogy 1921-ben a csapat megalakulásakor a Magyar Cserkészszövetség a csapatot ezzel a sorszámmal regisztrálta.

* A N.A.P. jelentése: Nagyatádi Polgári

Közreműködött a Felvidék, Erdély, Délvidék egyes területeinek visszacsatolásáról hazatérő honvédeink ünnepélyes fogadtatásán, a keleti frontra a Don-kanyarba (1942), a Kárpátok védelmére (1944) induló katonák búcsúztatásán.

Úgy érzem, több éves búvárkodással dokumentumok, archív fotók bemutatásával, cserkésztársaim segítségével sikerült olyan csapatkrónikát közreadni, amely a teljesség igénye nélkül is hűen tükrözi az atádi cserkészcsapat közel 30 éves tevékenységét.

Azóta 60 év telt el, de megőriztem a cserkész igazolványt, az őrsi jelvényt és azokat az élményeket, amelyek felidézése most is visszaidézik felhőtlen, örömteli ifjúságomat, cserkészkedésemet.

Befejezőskén azt kell mondanom: Szép volt, jó volt, érdemes volt.
Jó munkát!

Nagyatád, 2006. január 1.

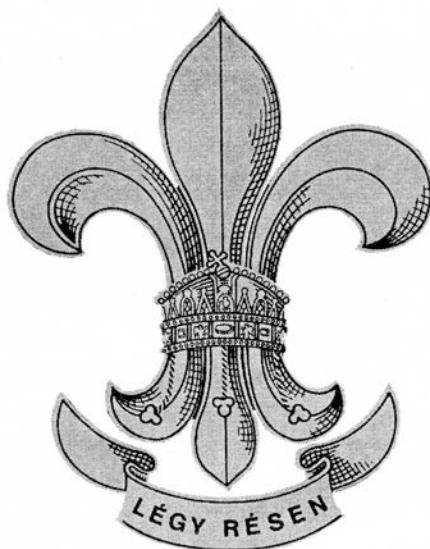

Horváth Miklós

Ajánlom a 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat krónikáját nagyrabecsült és tisztelt cserkészparancsnokomnak Kisasszondi János emlékének, aki 28 éven át megszakítás nélkül közel 1000 cserkészt nevelt személyes példamutatásával a tíz cserkésztörvényben vállalt kötelezettségek teljesítésére.

dr. Vargáné Zag Ágotának a Bárdos Lajos Ált. Isk. igazgatójának, az iskola cserkészcsapatának lelkes támogatójának.

Pintér Ernő tanárnak az iskola „Bárdos Lajos” 117. sz. cserkészcsapat parancsnokának, az újjáalakult cserkészcsapat tagságának, az iskola pedagógusainak és tanulóinak.

Cserkészcsapat Nagyatádon

1921.

A Zászlónk című ifjúsági folyóirat következetesen beszámolt a magyarországi cserkész-mozgalomról. Írásaiban biztatott, bátorított cserkészcsapatok létesítésére. Kárpáti Ernő a polgári fiúiskola igazgatója felismerte, hogy a cserkészlet fontos tényező az iskolai nevelésben, eszköz a hazafiság, a jellem, az erkölcs kifejlesztésében. Ő javasolta az iskolai cserkészcsapat megalakítását, amelyet az iskolaszék és az egyházközség is támogatott. Megalakult a helyi előkészítő bizottság és 1921. májusában kérelemmel fordult a Magyar Cserkészszövetséghez, hogy Nagyatádon is engedélyezze a polgári fiúiskolában cserkészcsapat működését. A szervezőtestület javasolta, hogy a csapat vezetésével Knapp János tanárt bízzák meg.

Az Új-Somogy megyei napilap erről így tudósított: *„A megyeszerte nagy fejlődésnek indult cserkészmozgalom újabb örvendetes térfoglalásáról jelenthetjük, megalakult Nagyatádon a helyi cserkészbizottság, így rövid időn belül ott is felállítják és megszervezik a cserkészletet”.*

A beadványra kedvező válasz érkezett a Szövetség jóváhagyta a cserkészcsapat megalakítását és felvette az igazolt csapatok névjegyzékébe, Knapp János vezetésével.

A Magyar Cserkészszövetség kötelékébe igazolt csapatok folytatólagos névjegyzéke. /részlet/

Szám, név	Szervező testület	Parancsnok	Postacím
155. Polg. Fiúisk.	Nagyatádi Áll. S. K. P. Fiúisk.	Knapp János	Nagyatád

Kárpáti Ernő igazgató a szervezőtestület elnöke október 6-án az aradi vértanúk napján tartott ünnepségen jelentette be az iskolai cserkészcsapat megalakulását.

A *„Magyar Cserkész”* a mozgalom hivatalos lapja erről így számolt be: *„A 155. sz. nagyatádi Polgári Fiúiskola cserkészcsapat 1921. októberében alakult meg Knapp János polgári iskola tanár vezetésével. Az első nehézségen úgy segít magán a csapat, hogy meghívók széthordását, takarékpénztári váltók behajtását vállalja el szerény anyagi támogatás*

ellenében. Így sikerült megrendelni a Magyar Cserkészt, így került pénz egy kis könyvtárszekerény beszerzésére.”

Megkezdődött a csapatszervezet kialakítása:

Őrs	6-8 fiú	vezetője: őrsvezető
Raj	2-3 őrs	vezetője: rajvezető
Csapat	2-3 raj	vezetője: pk. cserkésztsiszt

A 24 cserkészjelölt 3 őrsben készült fel az újoncpróba letételére. Az őrsök kiképzését a pk. irányításával az iskola III. és IV. évfolyamának eminens tanulói vezették.

1922.

Megkezdődött a kiképzés. Az őrsi összejöveteleken az újoncok a tíz cserkésztörvényt, a fogadalom értelmezésével, jelentőségével ismerkedtek, de készültek a zászlóavatási és fogadalmi ünnepségre is.

Knapp János a csapat pk-a Budapesten a Cserkészsövetség bizottságai előtt tette le a tiszti-vizsgát és a fogadalmat az alábbi kiegészítéssel:

„A rám bízott cserkészeket legjobb tehetségem szerint nevelem és mindenkor jó példával járok előttük.”

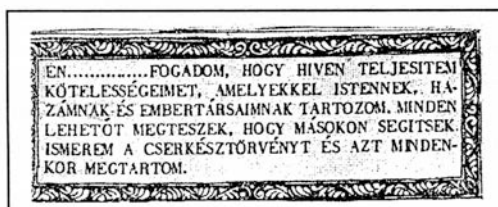
Húsvétkor 30 cserkész ötnapos tanulmányúton járt Budapesten és résztvevett a cserkészsövetség 10 éves jubiláris ünnepségén.

A csapat krónikájának első emlékezetes eseménye a május 21-i zászlószentelési és fogadalmi ünnepély, valamint az iskolában rendezett rajz és kézimunka kiállítás.

Ezen a napon délelőtt a r. kat. templomban P. Kovács Kalliszt hittanár szentelte fel az I. világháborúban minden harcteret megjárt nemzetiszínű lobogót, amelyet vitéz Barakonyi Gusztáv százados adományozott a csapatnak.

A zászlóanyai tisztet a kor szokásainak híven egy köztisztületben álló nemes lelkű Barakonyi Gusztávné töltötte be, ő adta át a csapatnak a nemzeti színű szalaggal és „Légy résen” felírással a zászlót.

Délután a Kossuth szobor előtt tartott avatási ünnepségen 24 cserkész ajkáról csendült fel a fogadalom a cserkésztörvények megtartására.

Az eskütétel után a pk. beszédében kiemelte „Az igazi cserkészt nem az egyenruha felvétele, nem is a gyakorlati ügyességek elsajátítása jellemzi, hanem a cserkész törvényben a fogadalom letételével vállalt életforma betartása.”

Befejezőként impozáns cserkészmutatványok, botgyakorlatok szórakoztatták az ünnepségen megjelent közönséget.

Somssich Eszter grófnő meghívására a csapat júniusban Kivadárra látogatott és kedves műsorral köszönte meg az erkölcsi és anyagi támogatást, amelyet a cserkészcsapatnak nyújtott. Júliusban Görgeteg és Besenyő között a „Bubostó” erdőben 8 napig táborozott, majd szeptemberben meglátogatta Csurgón a 206. sz. cserkészcsapatot, közös tevékenység összehangolására, tapasztalatok átadása és átvétele céljából.

A csapat ebben az évben 6 egynapos kirándulást is szervezett, karácsonykor házi ünnepségen a pk. értékelte a csapat tevékenységét. A Faluszövetség kérésére a kiállításon őrségi szolgálatot teljesített.

A Szövetség a csapatot a VII. szekszárdi kerülethez osztotta be.

Létszám 24 fogadalmat tett cserkész és 17 újonc.

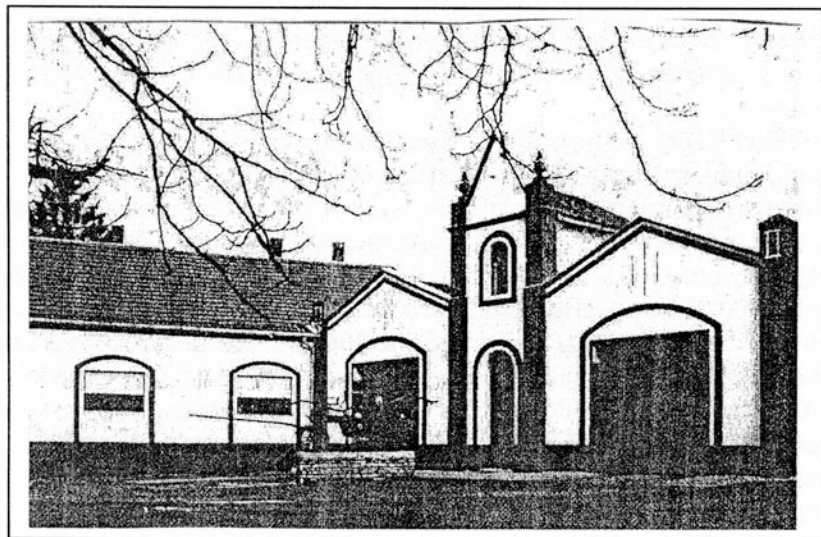
1923.

A csapat vezetése ebben az évben a cserkész szellem, az erkölcs, a hazafiasság kifejlesztését, a műhelymunka megszervezését jelölte meg fő feladatként.

Május 28-án ünnepelte a csapat a zászlószentelés évfordulóját, meglátogatta a csurgói 206. sz. Csokonai cserkészcsapatot.

Madách Imre születésének 100. évfordulója alkalmából megtartott díszgyűlésen Csik Lajos és Trattner Károly cserkészek szavaltak, Knapp János cs. pk. az általa megzenésített „*Madách: Megnyugvás a sorsban*” c. művét a cserkészek adták elő ének és harmónium, valamint hegedű kísérettel.

A cserkészotthon létesítésének első fontos momentuma a r.k. templom melletti tűzoltószertár toronyépületében egy kisebb raktárhelyiség – tömlőszárító – birtokba vétele.

Tűzoltószertár toronyépülete

Az itt berendezett műhelyben az őrsök egymással versenyezve padokat, fogasokat, állványokat, játékokat készítettek. Benyák József cs. tiszt irányításával bekötöttek 130 könyvet és folyóiratot. Ez a tevékenység a cserkészeket nem csak a gyakorlati életre való felkészítését segítette elő, hanem a fiúk alkotásvágyát is fokozta.

A csapat tábori felszerelése – két sátorral, konyhai edényekkel és egy kétkerekű szerkocsival is gyarapodott. A babócsai táborozást már kedvezőbb feltételekkel, az élmények sokaságával sikerült emlékezetesebbé tenni.

A táborban megtartott fogadalomújító ünnepségen a csurgói 206. sz. cserkészcsapat is részt vett és viszonzta a múlt évi látogatást.

Ősszel több egynapos kiránduláskor a programban mindig szerepelt az elméletben megtanult próbák közül a karral, síppal, zászlóval való jeladás gyakorlása.

A csapat létszáma 36 cserkész és 2 tiszt.

1924.

Az atádi cserkészcsapat történetében nevezetes esemény a farkaskölyök raj megalakulása. Az elemi iskola tanulói 8 éves korukban – három hónapos

jelölt idő után – jelentkezhetnek kiscserkészek. Ez alatt az idő alatt megtanulták az ígéret próba anyagát, ők nem fogadalmat, hanem ígéretet tettek:

ÉN ÍGÉREM, HOGY AMENNYIRE
TŐLEM TELIK, HŰ LESZEK ISTENHEZ, HAZÁMHOZ
ÉS A FALKA TÖRVÉNYEIHEZ, IPARKODNI FOGOK
MINDEN NAP VALAMI JÓT TENNI.

Emlékezetes nap a kiscserkészek életében május 25., amikor a vasárnapi diákmise után ünnepélyes keretek között a templom szentélyében, a cserkészcsapat sorfala közepette 18 kisdíák sorakozott fel az avatásra, ígéretének elmondására. Ennek elhangzása után megtartott zászlószentelési ünnepségen a zászlóanyai tisztet a köztiszteltben álló Szabó Kálmánné töltötte be, ő adta át az általa adományozott zászlót P. Kovács Kallsztt hittanárnak a kiscserkészek vezetőjének. Az ígéretet tett fiúk pedig egy szép kivitelű emléklapot kaptak.

**„Istennel
hazáért,
embertársaidért”**

**A nagyatádi
kiscserkészek
zászlószentelésének
emlékére**

**SZABÓ KÁLMÁNNÉ
zászlóanyától**

A zászlórúdra Grasselly Lászlóné aranyhímzéssel díszített betűkkel „*Imádkozzál és dolgozzál*” jelmondatos selyemszalagot kötött fel.

A kiscserkészek nem jártak önálló úton, hanem külön rajként illeszkedtek be a polgári iskola csapatába. Csak a kék nyakkendő és a cserkészkalapon körülfutó kék zsinór különböztette meg a ruhájukat a nagyokétól. Ők a több napos táborozás helyett, csak félnapos, főleg délutáni kirándulásokon vettek részt, kedvelt tanyázásai helyek – Simongát kiserdő, halastavak környéke, Szollár malom, Kispusztá. A távolság 2-3 km. Ezeken a helyeken a játék utáni pihenő alatt P. Kovács Kalliszt mesélt a magyar történelem dicső harcairól, a nándorfehérvári török elleni diadalról, Eger hős védőjéről, Dobó Istvánról, Szigetvár ostromáról, Zrínyi Miklósról, az aradi vértanúkról, a szabadságharc kis hőseről, a vörös sapkás kisdobosról, az ősi magyar vitézi szellem hordozójáról, a kiscserkészek eszményképéről.

Otthon: a kiscserkészek a ferences rendház Széchenyi téri épületének elülső részén – volt Park étterem – a földszinten egy tágas teremben tartották összejövetelüket, ünnepi rendezvényeiket, az udvaron a kolostor mögött, a próbák anyagát gyakorolták, a szabadidejükben pedig a labdajáték dominált. Ez a helyiség lehetőséget nyújtott arra, hogy a „farkaskölykök” felkészülhessenek a cserkészeletre, mert amikor betöltötték a 12. évüket, próbaidő nélkül tették le a cserkészpróbák anyagát majd a fogadalmat.

1925.

Cserkészotthon

Társadalmi összefogással, a község anyagi támogatásával sikerült a tűzoltószertárhoz egy 80 m² – es helyiséget hozzáépíteni. Így a cserkészcsapat az igen óhajtott otthont – ha áthidaló megoldásként is – birtokba vette.*

Az épület 30 millió koronába került, átadása, felszentelése június 7-én ünnepélyes keretek között történt. A cserkészek nevében a pk. ígéretet tett, hogy a cserkésztvényben vállalt kötelezettségeiket maradéktalanul teljesítik. Az egyházközség, az iskolaszék elismerését fejezte ki Knapp János cserkészparancsnoknak, mert az ő ügybuzgóságának is köszönhető, hogy a csapat otthonhoz jutott.

* Az akkori terv szerint a Dózsa Gy. utca 13. sz. alatti üres telken az új Polgári iskola felépítéséig.

Rövid idő alatt bebizonyosodott, hogy az otthon a csapatélet tükré, a cserkészképzés fundamentuma, nevel, tanít a gyakorlati életre.

A cserkészek a helyiséget második otthonuknak tekintették, ügyeltek a tisztaságra – ők takarítottak – védték, óvták a berendezéseket, az őrsi sarkok kialakításával, díszítésekkel igyekeztek szebbé varázsolni.

Az otthon a cserkészek nem csak hivatalos rendezvényeken – őrsi és csapatgyűléseken – látogatták, hanem itt tölthették el szabadidejüket. Az otthonban könyvek, cserkészfolyóiratok olvasásával, az egyik szertárban, pedig tornafelszereléseken erősíthették izmaikat, az udvaron labdajátékban vetélkedhettek.

A csapat július hónapban, mozgótáborban vett részt, a Balaton északi részén, érintette Keszthely, Győrök, Ederics, Szepezd, Nemestördemic, Badacsonytomaj, Révfülöp helységeket, innen hajóval Balatonboglárra, majd vasúton, Fonyódon át Kaposvár érintésével érkeztek haza Nagyatádra.

A csapat nem táborozó tagjai szabadidejükben folytatták a cserkészotthon csinosítását, az udvaron pedig az építési törmelék eltakarításában szorgoskodtak.

A csapat megemlékezett február 18-án Jókai Mór, a legnagyobb magyar regényíró születésének 100. évfordulójáról.

A cserkészek száma 34, bekapcsolódott a munkába Benyák József csapattiszt is, aki kieszközölte, hogy a Tűzoltóság engedélyezze a két szertár közötti folyosón az otthonba való be- és kijutást.

Évközben több ünnepélyes felvonulásban vett részt a csapat és ezeken mentőszolgálatot is teljesített.

1926.

A csapat ebben az évben nem tervezett önálló táborozást, mert a Cserkészszövetség meghívására júliusban részt vett az Újpest melletti Káposztásmegyeren rendezett három hetes országos cserkésztalálkozóon.

A 65 hektáros területen felépített 930 sátor a távoli dombokról úgy látszott mintha a honfoglaló őseink egyik törzse itt ütött volna tanyát.

A Nemzeti Nagytábor verseny számai a rendgyakorlatoktól a tornán, a labdajátékokon át az úszásig majdnem minden sportágat magukba foglaltak, de a cserkészek összemérték erejüket lasszózásban, főzésben és tűzoltásban is.

A táborozásról a parancsnok így emlékezett:

„Nagy lelkesedéssel készültünk a sátortáborozásra, mert a meghívást nagy megtiszteltetésnek, az eddigi munkánk elismerésének értékeltük. A táborozási költségeket nemes adományokból sikerült összegyűjteni, így 14 cserkész képviselte az atádi csapatot.

A tábor ünnepélyes megnyitója előtti napon este hajóval Budapestre mentünk és a Múzeum körúton zenés lampionos felvonuláson köszöntöttük a főváros lakosságát.

Vasárnap délelőtt riadójelre a tábori harangok zúgására tíz perc alatt 8000 cserkész sorakozott fel a megnyitó ünnepségre, hétfőn, pedig megkezdődtek a vetélkedések.

Elbizakodás nélkül örültem a táborozás alatt a csapat fegyelmettségének, a táborvezetés elismerésének, a díszoklevélnek, a sporteredményeknek, a tűzoltásban a Fecske-őrs első helyezésének.

Köszönet illeti Benyák József csapattisztet, aki nagy szakmai tudásával, sok-sok gyakorlással készítette fel az őrs tagjait.”

A mohácsi csata – 1526. augusztus 29. – 400 éves évfordulója alkalmából a Hősök szobra előtt tartott ünnepségen a cserkészcsapat állt díszőrséget. A csapat 18 cserkésze október 31-én Zrínyi Miklós vérével öntözött földjére, Szigetvárra látogatott, ahol a kerület – Bács, Baranya, Somogy – cserkészeivel együtt - 600 fő - részt vett a 168. sz. cserkészcsapat zászlószentelési ünnepélyén.

A Kaposváron a megyei cserkész napon a harcszerű játékban Páti János s. tiszt irányításával a cserkészcsoport második helyezést ért el.

Létszám: 6 tiszt és segéd tiszt, 28 fogadalmas cserkész, 16 kiscserkész jelölt 12 együttesen 62 fő.

1927.

Ebben az évben sikerült a csapat minden tagjának a Cserkészsövetség által előírt cserkészegyenruhát beszerezni. Nehéz szavakkal leírni azt a boldogságot, örömet, hogy mit éreztek azok a fiatalok, abban a pillanatban, amikor először vehették fel a cserkészcsoportot és a parancsnok vezetésével, zárt menetben, első ízben jelenhettek meg az atádi utcákon, a cserkészcsoportot énekelve:

Cserkészduló. (Sik Sándor.)

Szendülettel

Surry-Peregny

Fiúk fel a fejjel, a harsona zeng, álljunk esata-sorba vidáman. Ránk vár a világ, ez a harc a miénk. Katonái vagyunk valahá nyar. Jó fegyverünk izmos karunk égő szemünk vidámi dalunk. Itt merre nézünk megterem a győzelem, a győzelem.

II.

Fiúk fel a fejjel, az óra közel,
Kel a magyar éjben a hajnal.
Most kell az erős kar, a férfiú-mell,
Ezeréves acél-akasztal.
Zúg, mint a harci trombita;
A Lomnic és a Hargita
Értünk kiált, felénk sűvölt
Az ősi föld, a drága föld.

III.

Szabadság fiú! A nap arca nevet,
Ott perzdül a friss, tüzés élet.
Járjuk be a mezőt, meg a rengetege
Szabad ott a szabadban a lélek!
Ott szemben, szívben tiszta láng,
S az Isten arca néz le ránk.
Lehellen ott megterem
Erő, szabadság, győzelem!

A járókelők, a házak ablakaiból kitekintők érdeklődve, csodálkozva figyeltek fel a különleges egyenruhában menetelő fiatalokra. A cserkészuha viselésére csak az jogosult, aki ígéretet illetve fogadalmat tett.

A cserkészegyenruha leírása:

kalap 1948-ig
sapka
ing

nyakkendő

nyakkendőgyűrű
nadrág

karikás búrkalap
Bocskay szabású, zöldes-barna szövettől
zöldes-barna színű gallérral, kétoldalt szív alakú
lehajtóval, fedett zsebbel, vállpánttal
háromszögletű kendő, színe kiscserkészeknél
búzavirágkék, a cserkészeké zöld
barna bőrszíjból készült hármassal
rövid zöldes-barna posztóból

öv	3,5 cm széles, erős sötétbarna szíjból, elől kétrészes lilimos csattal, „Jó munkát” vagy „Légy résen” felírással
harisnya	zöldes-barna színű térdharisnya
cipő	barna, egész vagy félcipő

A cserkészcsapat júliusban a Balaton körüli mozgótáborban vett részt. A parancsnok azért választotta a magyar tenger északi partvidékét, hogy a fiúk megismerhessék a Dunántúl egyik legszebb vidékét, Tihany nevezetességeit, a barokk templomot. Az atádi cserkészek a mozgótábort jobban kedvelték, mert sokkal érdekesebbnek és izgalmasabbnak tartották, mint a helyhez kötött állótábort.

Útvonal: Nagyatád - Kaposvár, Siófok, Balatonfüred, Tihany, Kőröshegy, Balatonföldvár, Szemes, Lelle, Balatonboglár, Szőlősgyőrök, Kaposvár – Nagyatád

A táborozást elősegítették a kaposvári, siófoki, balatonfüredi iskola csekészcsapatok. Évközben több ünnepélyes felvonuláson vett részt a csapat, ezeken a Fecske őrs mentőszolgálatot is teljesített.

November 2-án Sík Sándor - a magyar cserkészmozgalom egyik kiemelkedő alakja - tüntette ki látogatásával csapatunkat. A fogadtatásán a csapat tisztikarán kívül megjelent P. Gulyás Gellért ferences házfőnök, P. Bakos Ágoston hitoktató.

November 14-én Bara-pusztán a Somssich Eszter grófnő által emeltetett és dr. Rott Nándor megyéspüspök által ünnepélyes főpapi szentmise keretében felszentelt kápolnában az atádi cserkészcsapat egyházi énekeket adott elő a parancsnok harmónium kísérete mellett.

A cserkészcsapat öt őrsből a kiscserkésraj pedig két őrsből állt.

1928.

Ebben az évben a csapat nem táborozott, mert a Bakony környékére tervezett mozgótábor költségeit a nehéz gazdasági viszonyok miatt nem lehetett előteremteni.

A cserkészeket a nyári tábor meghiúsulása, az az évi ünnepi események sokasága kárpótolta.

Február 1-én dr. Császik István vármegyei IB. ellenőrzési tagja tartott vizsgálatot, s mind a kiképzést, mind az adminisztrációt dicséretesnek találta.

A Magyar Cserkészszövetség VI-VII. kerületének január 22-i közgyűlése Knapp Jánost az Intéző Bizottság tagjává választotta.

Somogy vármegye cserkészisztjtjeinek Kaposváron március 4-én megtartott vándorgyűlésén a parancsnok és Almási István s. tiszt képviselték a csapatot.

Ugyancsak Kaposváron a Hősök napján rendezett ünnepségen a parancsnok, Benyák Jenő és Almási István tisztek vezetésével 27 cserkész vett részt.

A barcsi polgári fiúiskola 556. sz. és a kaposvári 151. sz. Turul cserkészek zászlószentelési ünnepségén a csapat képviselőjében a parancsnok volt jelen.

Október 6-án a zárda dísztermében megtartott hazafias ünnepségen P. Kovács Kalliszt csapattiszt mondott ünnepi beszédet.

Fogadalmat Szentlászlón egy kirándulás alkalmával tettek az újoncok.

A Magyar Cserkészszövetség a magyar nemzeti sajátosságoknak megfelelően módosította az 1912-ben az angol változat alapján elfogadott cserkésztörvényt. Ez az új cserkésztörvény mindenki számára közérthetően foglalja össze a cserkészlet fő követelményeit. A törvény ereje abban áll, hogy nem tilt, hanem pozitív cselekvésre szólít.

A CSERKESZTÖRVÉNYEK

1. A cserkész egyenes lelkű, és feltétlenül igazat mond.
2. A cserkész híven teljesíti kötelességeit.
3. A cserkész, ahol tud segít.
4. A cserkész minden cserkészt testvérének tekint.
5. A cserkész másokkal szemben gyöngéd, magával szemben szigorú.
6. A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz, és kíméli a növényeket.
7. A cserkész feljebbvalóinak jólélekkel és készségesen engedelmeskedik.
8. A cserkész vidám és meggondolt.
9. A cserkész takarékos.
10. A cserkész testben és lélekben tiszta.

Létszám: 42 fő cserkész, 20 fő kiscserkész. A tisztek száma 4 ebből 3 vizsgázott.

1929.

A csapat ebben az évben, eseményekben gazdag programot teljesített, 140 őrsi 35 raj és 26 csapatgyűlést tartott, és nyolc egynapos kiránduláson is részt vett. Pütkösdhétfőn az újoncok a járási leventeversenyen tettek fogadalmat. Az ünnepségen megjelentek a Cserkészsövetség részéről Sziebert Árpád ügyvezető elnök, Bárány Sándor Nagyatád országgyűlési képviselője, és dr. Kovács Dénes főszolgabíró vezetésével a járás és a község vezetői.

Június 2-án a barcsi vármegyei cserkésznapon a parancsnok vezetésével 38 cserkész képviselte az atádi csapatot. A kötelező gyakorlatok bemutatása után Benyák József cserkésztiszt irányításával bemutatott tűzoltási és fegyvergyakorlatok látványos szemléltetéséért a csapat elismerő oklevelet kapott.

A vármegyei táborban a parancsnok és Benyák József csapattiszt vezetésével 14 cserkész táborozott a Fonyód melletti Űszögi erdőben. A tábor szervezése, mintaszerű programja, a Cserkészsövetség által kölcsönözött pompás sátrak, kirándulások – Badacsony, Tihany – a kiváló ételmezés, és az itt eltöltött kéthetes sátorozás minden résztvevőnek feledhetetlen élményt nyújtott.

A Somogy vármegyei Cserkész Intéző Bizottság a táborozás emlékére díszes emléklappal jutalmazta a csapatot a példamutató közreműködésért, fegyelmezett magatartásáért.

Az év egyik legnagyobb eredménye a cserkészcsapaton belüli leventakiképzés megszervezése, amely Almási István cs. tiszt érdeme.

Létszám 20 kiscserkész, 31 újonc, 7 II. és 4 I. osztályú cserész.

1930.

A meglehetősen hosszúra nyúlt téli időszakban az őrök a cserkésztáborban készültek a próbákra. A tavasz beköszöntésével az elméleti oktatást nyomon követte a gyakorlati képzés.

Az újoncok is nagy igyekezettel sajátították el a cserkészismeretek alapjait.

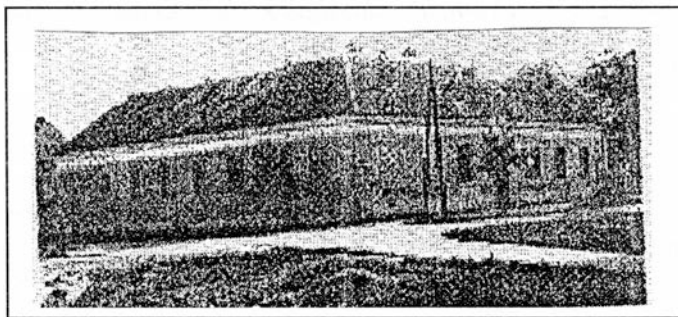
A húsvéti szünetben a megyei őrsvetetői táborban Jakab László és Lédén Gyula teljesítette az őrsvetetői vizsgát, Tengerdi Gyula és Wolf Béla cserkészek pedig levante segédoktatói képzést szereztek.

A csapat közreműködött a leventék márc. 14.-i táborúzen és a május 18-i harangszentelésén. Erre a napra pontosan emlékszem, mert mint kiscserkész először vettem részt az ünnepségen. Az adakozásból beszerzett 817-397-107 kg-os harangokat a felszentelés után izmos fiatalok csigaemelővel húzták fel a toronyba, majd rögzítést követően kötelek mozgatásával megkondultak, érces zengő hangjuk egy órán át szárnyalt a magasban az atádi hívők nagy örömére.

A tervezett és az egész évi cserkészmunkát megkoronázó nyári kéthetes táborozás anyagi nehézségek miatt elmaradt, de Stréhm Dénes földbirtokos meghívására sikerült egy kétnapos kiránduláson a gyakorlati kiképzést úgy befejezni, hogy 15 cserkész teljesítette a II. osztályú próba anyagát.

A kastély udvarán megtartott avatáson az újoncok a csapatzászló előtt tettek fogadalmat a cserkésztvényre és a táborozás éjszakára is kiterjedő hadijátékkal zárult.

Kárpáti Ernő, a polgári fiúiskola igazgatóját, a szervezőtestület elnökét, P. Gulyás Gellért házfőnököt a csapat eredményes munkájának elismeréseként a Somogy vármegyei I. B. tagga választotta.

Nagyatádi Polgári Fiúiskola (archív fotó)

70 év elmúltával meghatódva nézegetem a Széchenyi tér és a Mártírok utca saroképületét, az egykori középfokú négy osztályos polgári fiúiskola fotóját. Ebben az iskolában kiváló képzettségű tanárok 45 éven át oktatták, nevelték Nagyatád és környékének nagyobb tudásra vágyó tanulóifjúságát.

Az iskola épületét lebontották – és 1989-ben itt építették fel az OTP bankfiókot – ezért úgy érzem, kötelességem, hogy Nagyatád 1903-ban alapított oktatási intézményének archív fotója a „Múltidéző”-ben is megörökítésre kerüljön.

1931.

A cserkészcsapat május 24-én Pünkösöd napján ünnepelte fennállásának 10 éves évfordulóját. A megemlékezés a r. kat. templomban hálaadó misével kezdődött, majd a leventezekar pattogó indulók intonálásával vonult fel a hősök emlékmű előtti térre, az ünnepség színhelyére.

Nagyatád nagyközség képviselőtestülete nevében Goriczky Nándor főjegyző és Kárpáti Ernő polg. isk. igazgató köszöntötték a cserkészeket, a szépszámú közönséget.

Az ünnepség programját színesített hazafias versek szavalásával: Burits Oktáv, Molnár János, Sárdi Sándor kiscserkészek, Csertán László, Huber István cserkészek, de sikerrel szerepelt a cserkészcsapat háromszólamú vegyes kara is.

Ezt követően Knapp János pk. értékelte a csapat tízéves munkáját:
/részlet/

„Célunk a jövőben is, hogy a cserkésztvényben önként vállalt kötelezettségeket teljesítsük fiataljaink becsületes, a hazához hű cserkészekké váljanak, fegyelmezett magatartásukkal méltók legyenek a cserkészliliomra.”

Ezután került sor az újoncok fogadalom tételére, a cserkészek pedig fogadalmuk megújítására. Az avatás külsőségeken is megmutatkozott. A cserkészek egyenruhában a jelöltek pedig ünnepi öltözetben sorakoztak fel a parancsnok előtt.

Vigyázz, tisztelegj!

felszólításra a cserkészek jobb kezüket cserkész köszöntésre formálták – a három középső ujj, a mutató, a nagy és a gyűrűs – kinyújtva mutatott fölfelé, hüvelykujj pedig leszorította a kisujjat, s a tisztelgő kéz vállmagasságba emelkedett.

A fogadalom letétele után a pk. a cserkészeket kézfogással fogadta be a csapat kötelékébe. Közismert, hogy a cserkészek bal kézzel fognak kezet, mert a bal kéz közelebb van a szeretet jelképéhez a szívhez!

Az ünnepség a vegyes kar „Himnusz” zenére írt változatának előadásával zárult.

A pk. részt vett a vármegyei, a kerületi és az Országos Cserkészszövetség közgyűlésén. A csapat szeptemberben egész napos kirándulással karácsonykor házi ünnepéllyel zárta az évet. Tiszti vizsgát tett Benyák Jenő csapattiszt.

1932.

A Cserkészszövetség febr. 15-én arról értesítette a szervezőtestület elnökét, Kárpáti Ernő igazgatót, hogy az 1933-ban Gödöllőn megrendezésre kerülő IV. Világ-jamboreen 20 fő részvételét engedélyezi.

A meghívást a pk. csapatgyűlésén ismertette. Bejelentését a cserkészek nagy ovációval „huj, huj, hajrá” csatakiáltással, örömujjongással vették tudomásul.

Módosult a kiképzési program. A kiscserkészek készültek ígéretük letételére, az újoncok az avatásra, a cserkészek pedig táborozási feltételek teljesítésére. Megalakult a jamboree-raj Benke István vezetésével, de bekapcsolódtak az előkészületekbe Almási István, Benyák Jenő, Benyák József, Széll Ferenc cserkészisztiztek is.

A jamboree-raj kiemelten gyakorolta a sátorverést, a zárt rendgyakorlatokat, a morse-jelek adását-vételét síppal, zászlóval, a tisztelgéseket, a jelentkezéseket és a somogyi cserkészek tervezett tábortüzi bemutatójának műsorszámait.

A világtalálkozó szele már minden cserkészt megérintett. Sorozatosan érkeztek a Szövetségtől, de a somogyi VI. altábor parancsnokától is az újabb felkészülést szabályzó utasítások, amelynek teljesítése többletmunkát követelt, de a raj ezt is megoldotta.

A csapat felszerelésének kiegészítéséhez jelentős pénzügyi támogatást nyújtott az iskolaszék, a MEZ RT, a Járási Takarékbank, a Szabó-Burits cég, a nagyatádi Takarékbank, a Rendház és Nagyatád község képviselőtestülete.

Gróf Teleki Pál táborparancsnok levélben így buzdította a cserkészeket:

„Mindenki, aki a Jamboree sikerét előmozdítja, nemzetének, az ország egész népének tesz szolgálatot.”

Az őrsi akadályversenyt ápr. 24-én a cserkészzet védőszentjének, Szent Györgynek napján a parancsnok vezette. A Kivadár és Kispusztza közötti terepen 4 órának 6 akadályt kellett legyőznie.

A legmagasabb pontszámot a Fecske-őrsek érte el.

A fogadalom illetve az ígértételt az iskola évzáró ünnepélyén tartotta a csapat. Az avatáson megjelentek dr. Kovács Dénes főszolgabíró, Kárpáti Ernő, a szervezőtestület elnöke, a tanári kar tagjai, a cserkészek szülei.

A létszáma: 34, ebből kiscserkész 16.

A kiscserkésekről fényképet nem sikerült felkutatni, de 1932-ben az állami elemi iskola IV. osztályos tanulóiról készült fotón 15 „farkaskölyök” is látható.

- Felső sor, balról jobbra: Merencsics István, Radák István, Gottvald Károly, Ambrus János, Kanizsai Gyula, Grasselly László, Boda István, Lukasics Lajos, Vigyikán László, Hoffmann Ferenc.
2. sor: Németh István, Bácsai Lajos, Bicsáki Ferenc, Balogh István, Vanicsek Lajos, Pintér József, Burits Oktáv, Ormai István, Lukács Lajos, Hegyi János, Németh István.
3. sor: Kiss Lajos, Nyers Ferenc, Egerszegi Géza, Éder Vendel, Horváth Miklós, Szekeres Lajos tanító, Maróti Gyula, Hrankai József, Lengyel Béla, Bartus Gyula, Foszák Pál.
4. sor: Vercse László, Dani István, Orbán István, Molnár István, Hent József, Karlovics László

1933.

A IV. gödöllői világtalálkozóra a csapat felkészítése június 16-án befejeződött. A jamboree-ra induló somogyi csapatok Kaposváron megtartott ellenőrző táborozásán Rimler Iván a vármegyei Intéző Bizottság főtitkára megbizonyosodott arról, hogy a Magyar Cserkészszövetség a táborozásra előírt feltételeiket a csapatok teljesítették, így méltóképpen képviselik a világtalálkozón a magyar cserkészmozgalmat.

Végre eljött az indulás napja, és július 30-án az atádi jamboree csapat a pk. vezetésével – 2 tiszt és 16 cserkész – megérkezett a gödöllői királyi parkba a somogyi csapatok számára kijelölt VI. altáborba.

A világ minden tájáról összesereglett cserkészek közel 5400 sátort állítottak fel a szűkebben vett 210 ha területen. Ez a sátortábor lebilincselő látványt nyújtott a naponta idelátogató több tízezres érdeklődőnek.

A világtalálkozó programjából kiemelkedő események:

- megnyitó ünnepség
- esti tábortüzek
- vitorlázó és motoros sportrepülők bemutatói
- rk. cserkészek tizenötezres éjjeli szentségimádása
- Baden-Powel világfőcserkész búcsúztatása 10 000 léggömb felbocsátása
- nemzeti bemutatók, sportvetélkedők
- záróünnepség

A jamboree további mozzanatairól dr. Merész László az atádi cserkészcsapat legfiatalabb résztvevőjének visszaemlékezése a „*IV. Cserkésztalálkozó 1933. aug. 2. – aug. 16.*” Című fejezetben olvasható.

A csapat fegyelmezett magatartásáért, helytállásáért gr. Teleki Pál táborparancsnok Kisasszondi Jánosnak* „*kormányzói emléklapot*”, Benke István cserkésztisztnek, pedig díszes oklevelet adott át.

Kárpáti Ernő polg. isk. igazgató, a szervezőtestület elnöke aug. 17.-én a hazatérő cserkészeket a vasútállomáson köszöntötte.

1934.

A sikeres gödöllői jamboree felkeltette a fiatalok érdeklődését a cserkészlet iránt, így az atádi csapat létszáma is öröndetesen növekedett, és 42 cserkész készült a különböző próbák letételére.

* Az idegen hangzású Knapp családnevet a pk. Kisasszondira változtatta

A hetenként megtartott őrsi összejöveteleken Benke István cs. tiszt és Németh Lajos, Páti János, Vezekényi Wolf Béla s. tisztek segítették az őrök munkáját.

A csapat felszerelése 2 db Vörösváry-féle cserkész távíróval gyarapodott. Az újoncpróba feltételeinek sikeres teljesítése arra ösztönözte a jelöltet, hogy legyen jártas a jeladásokban, elsősorban a morzejelek leadásában és vételében. A morzejel az egykori távírászatban pontok és vonások kombinációiból álló, betűt pótló jel.

A morze betűk elsajátítását, gyakorlását igen megkönnyítette, ha pontot röviden „ti” a vonást pedig „tá” szótaggal mondtuk. Még gyorsabban tanulhattunk, ha a jelek helyett a rájuk jellemző szavakat, pl. a pontot rövid, a vonást hosszú szótaggal helyettesítettük és ez a szó olyan betűvel kezdődött, mint amilyen betűt jelent.

A híradásban bekövetkezett robbanásszerű technikai fejlődés következtében a mai nemzedék már nem ismeri az egykori morzejeleket, ezért szemléltetés céljából indokolt a morze-ábécé 34 betűjéből tíz betű jelét és kulcsszavait ismertetni:

betű	morzejel	kulcsszó	betű	morzejel	kulcsszó
A	..	Agár	m	--	Mátyás
B	békababa	o	---	órát nézz
F	.._.	falitábla	s	...	sebesen
I	..	Ima	v	..._	verekedés
H	Hepehupa	z	--..	zászlójelek

A morzejeleket egykoron a posta táviratok, a vasút pedig sürgős szolgálati utasítások továbbítására is használta. A cserkészek, pedig kirándulások, táborozáskor, a szabadban 100 – 150 m távolságból – nappal síppal, este zseblámpával leadott morzejelek adásával és vételével kommunikáltak, illetve beszélgettek.

A tavaszi országos őrsi versenyben a Sólyom és a Fecske őr képviselte a csapatot. A csapat részt vett Kaposváron szeptember 23-án Nagyatádi Szabó István földművelési miniszter, a nagyatádi választókerület hosszú időn át volt képviselőjének szobor leplező ünnepélyén. A szobrot, mint ismeretes, 1945 után eltávolították.

A karácsonyi ünnepségen a cserkészek lemondtak az ajándékról, s az így megtakarított összeget a Jugoszláviából kiutasítottak részére ajánlották fel.

Knapp János pk, a névmagyarosítási program keretében vezették nevét Kisasszondi-ra változtatta.

1935.

Az országszerte áldozatokat szedő gyermekparalízis járvány miatt a tervezett nyári táborozás elmaradt. Módosult az évi program is. A kiképzés kizárólag kis létszámú őrsi rendszerben folytatódott.

A „Fecske” őrsként az őrsi összejöveteleket – nem gyűléseket – mindig imával kezdtük. Ma már kevesen emlékeznek a Magyar Hiszekegyre*, a mai fiatalok talán még nem is hallották, ezért leírom.

*„Hiszek egy Istenben, hiszek egy Hazában
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.”*

A foglalkozásokon elsősorban a próbák letételére készültünk, de megbeszéltük az őrünk aktuális feladatait is, s közben lazításként cserkész és magyar népdalokat énekeltünk, ámbár játékra és vetélkedőre is jutott mindig idő.

Az őrök életében újítást jelentett a főzőversenyek rendezése, amelyet Benke István cserkésztsízt szervezett és irányított. A vetélkedő célja ki képes egy óra alatt a legízletesebb paprikás krumplit elkészíteni.

Jelmondat: *„Ki mit főz, egye meg”*

A zsűri úgy döntött, hogy a „megalkotott” ételek fogyaszthatók. Dicséretben részesült Molnár Ferenc és Pallag István.

Ugyancsak említésre méltó eseménynek nevezhető az április 29-i Országos őrsi Portyázási verseny is. Ezen a napon az egész országban kb. 20 ezer cserkészfiú indult útnak. A Szövetség előírása szerint *„minden őrskész 18 km utat köteles gyalog megtenni, 20 különféle növényt gyűjteni, útirajzot és jelentést készíteni.”*

Vasárnap délelőtt a csapatból 4 őrskész rajtolt 26 cserkésszel, akik csak késő délután érkeztek vissza. A cserkészotthonban adták át úti beszámolójukat és az összegyűjtött növényeket a parancsnoknak.

* A Magyar Hiszekegy szövegét Papp-Váry Elemérné, dallamát Szabados Béla szerezte

A kiértékelés szerint minden őrς teljesítette a verseny feltételeit, de a Sólýom őrς kiváló teljesítményével őrςi oklevelet vehetett át. Vezetője Körmendy Lajos.

Az iskola évváró ünnepségén Kárpáti Ernő, a szervezőtestület elnöke, igazgató, a tanári kar és a szülők jelenlétében 16 újonc tett fogadalmat.

Karácsonykor az óvoda vezetője, Harsányi Antalné meghívta P. Kovács Kalliszt és a kiscserkészeket is, a kisóvodások karácsonyi ünnepélyére, akik tapssal köszönték meg a szereplőknek a bűbájosan előadott mesejátékot.

Szereplők jobbról-balra: Novacsek Ilona, Kiss Magdolna, Simon Erzsébet, Csernela Mária, Csonka Edit, Hujber Magdolna, Köteles Magdolna, Márkus Katalin, Gál Mária, Csonka Rózsa, Széll Magdolna, Minauf Erzsébet és a kisfiú a karácsonyfa mellett Pallag Ignác.

1936.

A cserkészcsapat ebben az évben is hagyományokhoz híven folytatta munkáját. Az őrςi foglalkozásokon megkezdődött a jelöltek és a fogadalmat tett cserkészek elméleti és gyakorlati kiképzése, a cserkészpróbák anyagának elsajátítása.

E feladatok teljesítéséhez a parancsnokot Almási István, Benke István, Benyák Jenő, Benyák József, Nemsur Pál csapattisztek segítették.

Az év fontosabb eseményei:

A Magyar Cserkészszövetség módosította, illetve kiegészítette az 1928-ban jóváhagyott cserkésztörvény 2. sz. pontját. A törvény szövege:

*„A cserkész híven teljesíti kötelességeit,
amelyekkel Istennek, hazájának és embertársainak tartozik.”*

Húsvétkor a vármegyei táborban Bácsai Lajos és Ladiszlai Alajos Budapesten az április 24-i díszszemlén a megyei cserkészcsoportban Molnár Ferenc képviselte az atádi csapatot.

A kiképzés légtalmi oktatással bővült.

A csapat teljes létszámban vett részt Dr. Naményi Miklós orvos elsősegélynyújtási tanfolyamán.

Az őszi nagy hadi játékot Szentlászló pusztán tartottuk.

A karácsonyi ünnepséget az iskola ifjúsági egyesületével közösen rendeztük.

A nyári szünetben 14 évesen először vettem részt Rinyaszentkirály község határában kétéltős táborozáson. A kirándulás költségeinek csökkentéséhez a táborozók nyersanyaggal is – liszt, zsír, bab, vöröshagyma, burgonya – hozzájárultak.

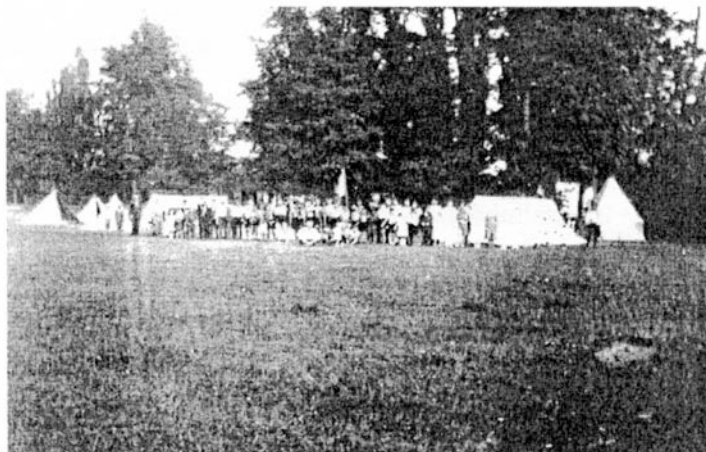
Emlékszem, hétfőn korán reggel indultunk tömött hátizsákkal és zsúfolásig megrakott szerkocsival. A kétkerekű taligát felváltva – elől és hátul – négy-négy cserkész húzta, illetve tolt.

Az irány Bodvica, Kivadár, majd a Háromfa előtti útelágazásnál, balra kanyarodtunk és 3 km földút megtétele után kissé fáradtan, de jókedvűen megérkeztünk a Rinya-patak és az erdő mellett lévő táborhelyünkre. A 15 km-es utat 4 óra alatt tettük meg.

Rövid pihenő után hozzákezdünk, a sátrak felveréséhez, a földbe mélyített tábori konyha, a latrina kiásásához, a zászlórúd és a táborkapu felállításához, ebédlőasztal, padok ácsolásához, tűzifa és rözse gyűjtéséhez, a tábor és környéke csinosításához.

Táborozásunk sikerét elősegítette a gondosan megszervezett program, az előzetes alapos gyakorlati felkészülés. A tábor jó hangulatához hozzájárult a kellemes időjárás, a nagyszerű fürdési és csónakázási lehetőség, labda és harcjátékokra igazán alkalmas terep.

A táborozásunk alatt két nyilvános táborüzenet rendeztünk, amelyekre eljöttek Rinyaszentkirály község és környező tanyák lakói, akik nagy érdeklődéssel hallgatták a vidám cserkésztrefákat, hazafias műsorszámokat, hegedűvel kísért magyar nótákat. Általános tetszést aratott Sárdi Sándor monológja, de lelkes tapssal köszönték meg a cserkész szereplők közreműködését, akik nagy szorgalommal készültek ezekre a táborüzenet előadásokra.

A tábor látképe

A kéthetes táborozás bebizonyította, hogy a cserkészzet koronája nyári nagy tábor, az önállóságnak, az ügyességnek, az önnevelésnek, egymás megbecsülésének ez a gyakorlati iskolája. Itt a magunk alkotta kis közösségben – az Isten szabad ege alatt – sátrakban éltünk és az élet feltételeit nekünk kellett megteremteni.

Tömören, illetve röviden összegezve:

„táborozás nélkül nincs igazi cserkészzet”

Kisasszondi János pk. és Benke István csapattiszt apai szeretettel vigyázták lépteinket ügyeltek arra, hogy testben és lélekben megerősödvé, élményekben, tapasztalatokban gazdagodva érkeztünk vissza erről az emlékezetes táborozásról.

Erről az első táborozásomról az emlékek sokaságát őrzöm. A sokszínű történetekből egy epizódot, egy éjszaki őrség élményét és az ezzel összefüggő 1. sz. cserkészttörvény betartásának felemelő pillanatát érdemesnek érzem felidézni.

A szabadban főleg az erdő közelében – csapat itt táborozott – minden eltöltött éjszaka váratlan eseményt is hozhat. Tűz üthet ki, idegenek, csavargók settenkedhetnek a tábor területére, ezért az őrség felállítására kötelező előírás. Az őrség kettős őrsemekből állt, akik kétóránként váltották egymást.

A felkészítést, az éjszakai időbeosztást Benke István cs. tisztt koordinálta ügyelt arra, hogy az első táborozók – Horváth Miklós és Pallag Béla – csak virradóra 4-6 óra között teljesítsenek őrszolgálatot. Külön felhívta a figyelmünket arra is, hogy legyünk éberek vigyázzunk a tábor felszerelésére, vaklármát, riadót indokolatlanul ne kiáltunk, beszélgetésünk, léptein zaja ne zavarja az alvókat.

Mélyen aludhattunk, amikor az előző őrség sátorunkba belépve „ébredtő, őrségváltás” jelszóval ébresztet. Üggyel-bajjal, kissé kábultan de feltápáskodtunk, átvettük a cserkészbotot, a zseblámpát, a tábori órát – mutatója négy órát jelzett – majd elrebegettük: „átvettük az őrséget”.

Büszkéek voltunk, hogy 13-14 évesen, ha csak két órán át is, felelősek vagyunk a táborért, az alvó cserkészekért. A felhős koromsötét éjszaka ellenére, több ízben is körüljártuk a tábor, ellenőriztük, hogy eloltották-e a tüzet a táborút helyén, összegyűjtöttük a szétszóródott ruhadarabokat, szerszámokat, s amikor mindent rendben találtunk, leültünk a tábori kapu melletti padra és hallgattuk az énekesmadarak, tücskök, békák éjszakai szimfóniáját. Elfeledkeztünk arról az intelemnől, amely szerint az álmoság ellen legjobb védekezés az állandó mozgás, mert fél óra elteltével, a szemünk olykor-olykor már lecsukódott, amikor az erdőből halk zörejt hallatszott, amely egyre fokozódott.

Fantáziánk – még gyerekek voltunk – megannyi félelmetes képzelődéssel társult, talán rablók közelednek? Szívszorongva figyeltünk én már arra is gondoltam, hogy riadót kiáltok, de Béla szerencsére ellenezte, mert ha bebizonyosodna, hogy tévedtünk, ez olyan szégyen lenne, amelyet nehéz lenne feledtetni.

Mozdulatlanul figyeltünk, szívünk még erősebben dobogott, s amikor félelmünkben a feltételezett „zsványok” kb. 30 méterre megközelítették a tábor, „állj ki vagy” elhangzása közben a zseblámpa fényét is felvillantottuk, s akkor négy zöldesbarna szemtükröződött vissza. Mindjárt felismertük váratlan látogatóinkat, két kíváncsi őzikét, akik a fénytől megriadva egy pillanat alatt el is távoztak.

Fellélegeztünk, örültünk, hogy vaklármát nem gerjesztettünk, de főleg, annak hogy évelődésre, csipkelődésre, tréfálgatásra mindig kész cserkészek nem kérdezhetik meg:

„Na mi van nyuszikák, milyen cserkész az, aki két őzikétől is bejied”

Időközben a tábori vekker óramutatója már az öt órát is túlhaladta, de az ég alja alig pirkadt, mégis felébredtettük az ügyeletes napost Léden

Imrét, hogy hozza el a faluból a csapat tejadagját. Rövid idő után üresen, tej nélkül jött vissza, s bosszankodva, kissé emelt hangon kérdezte, miért ébresztették fel ilyen kora reggel, hiszen a faluban egy árva lélekkel sem találkozott, a tejszarnokot, pedig még ki sem nyitották. A vitára a parancsnok is felébredt, óraegyeztetés után azonnal kiderült, hogy a tábori órát valaki két órával előre állította. Nem kérdezte, hogy ki a tettes. Láta megszeppenésünket, ezért felmentett a további őrszolgálatról. Hangjából éreztem, hogy ennek lesz még folytatása, s mi ketten gyanúba keveredhetünk. Szótlanul mentünk sátorunkba, de álom már nem jött a szemünkre, a szalmazsákon nyugtalanul forgolódtunk.

Reggel a tábori zászló előtt a csapat felsorakozott, a parancsnok ismertette az éjszakai eseményeket. Befejezésül utalt fogadalmunkra. Jelentkezzen az, aki a tábori órát előre igazította.

A néma csend óráknak tűnt, amikor Grasselly László a sorból kilépett.
„Én voltam”

Mindenki megkönnyebbült – talán a parancsnok a legjobban – mert az 1. sz. cserkésztörvény „A cserkész egyenes lelkű és mindig igazat mond” betartása nem csorbult. A „vétkes” pedig egy héten át a konyhán mosogathatott.

Tábortűz (Márton Lajos rajza)

1937.

Január 4-én elhunyt P. Kovács Kalliszt, aki 12 esztendőn át irányította, vezette a kiscserkészeket. Életútjától részletesen is megemlékezem.

Húsvétkor Kaposváron az őrsvezetői táborban Horváth Miklós és Kanizsai Gyula sikeresen teljesítették az őrsvezetői próbát.

A felső sorban balról jobbra a negyedik Kanizsai Gyula, tőle jobbra Horváth Miklós

Május 22-én az őrsi akadályversenyen két őrs indult. A versenyzők a Szövetség által meghatározott pontszámot túlteljesítették.

Júliusban ismét Rinyaszentkirály község mellett táborozott a csapat. A tábor vezetését ismét a parancsnok és Benke István csapatfőnök vállalta. A táborozás első napjait a szokatlanul hűvös időjárás és a sok eső nehezítette, de annál jobban örültünk az utána következő szép napos időnek. A csapatot a környék vezetői, az érdekelt szülőkön kívül meglátogatták a szervezőtestület képviselőiben Bánhidi László igazgató, Sárdi Ferenc tanár, ellenőr, valamint Sárdi Sándor Nagyatád község bírja is.

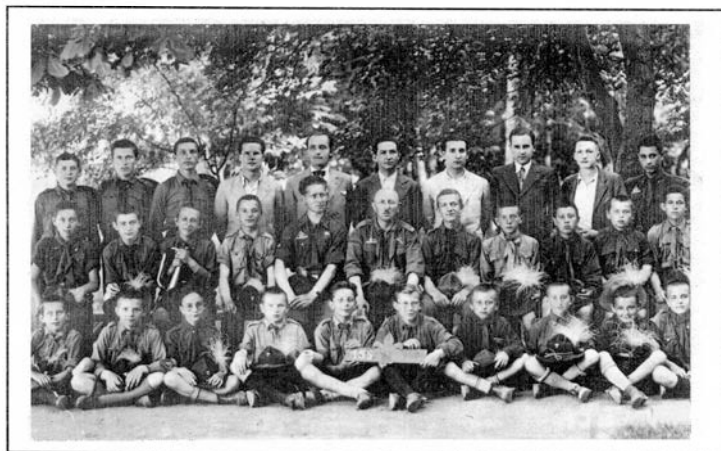
Visszaemlékezve a táborban eltöltött napokra a parancsnok mindig olyan változatos programot állított össze, hogy egyetlen olyan percünk se legyen, melyet nem helyesen, okszerűen használunk fel.

A tábori időbeosztásunk lehetővé tette olyan cserkészipróbák gyakorlását, mint a térképvázlat készítést, távolságbecslést, életmentést – folyóból, tóból – amelyet csak szabadban lehetséges jól gyakorolni, elsajátítani.

Táborozásunk alatt két nyilvános tábortűzet rendeztünk a környező községek és a puszták lakói részére. Színielőadásokkal, sok derűs és kedves cserkésztűzfákkal, szórakoztattuk a falunépet.

Az őszi folyamán megindult atádi orgonaépítési mozgalmat a csapat azzal is támogatta, hogy az első sípot 8 pengő értékben megvásárolta.

Az újoncok fogadalmukat a karácsonyi ünnepeken tették le. A csapat 2 rajból állott, 5 őrssel.

Felső sor: Körmendi Lajos, Hegdüs Lajos, Krénusz Ferenc, Szabó István, Széll Ferenc,
Németh Lajos, Wolf Béla, Páti János, Molnár Jenő, Pallag István

Középső sor: Bencsik Lajos, Bartus Gyula, Lengyel Béla, Ladislai Alajos, Benyák Jenő,
Kisasszondi János pk., Szabó Gyula, Sárdi Ferenc, Pallag Béla, Szabó Lajos,
Molnár Ferenc

Alsó sor: Kalota István, Kanizsai Zoltán, Vajda Gyula, Bencs János, Herczeg Ferenc,
Tóth Tibor, Pacsi Imre, Beleznai Béla, Stern György, Greller József

1938.

Januárban bekapcsolódott a cserkészcsapat munkájába Szabó István cserkész tiszt, személyében vidám, az ifjúság lelkéhez közelálló, a vállalt feladatokat maradéktalanul elvégző vezetővel gyarapodott a tisztikar.

Az év fontosabb eseményei:

Április 9-14. között a hárshegyi központi őrvezetői táborban 2, a HÖK munkában és táborozásban 1 cserkész vett részt.

Április 24-én Szent György napján - a cserkészmozgalom védőszentjének ünnepén a Budapesten tartott díszszemlén a vármegyei csapatban a Fecske őr képviselte a csapatot.

Május 8-án a tavaszi országos ügyességi verseny kaposvári csoportjában két őr indult és kiváló teljesítményükért dicséretben részesültek.

Az újoncok a fogadalmat ismét az iskola évzáró ünnepségén tették le.

Gáspár Lajos cukrász által kitűzött versenypályázaton Csitkovits István I. Cserti Ferenc II. Nagy Géza III. díjat nyert.

A „Fekete” bocskor kémkereső játékban az őrök külön-külön vetélkedtek, hogy a közösségben bujkáló titkos ügynököt melyik őrnek sikerül leghamarabb leleplezni. Egy hónapig tartó izgalmas nyomozás után kiderült, hogy a „kém” nem más, mint a csapat parancsnoka, Kisasszondi János.

Az iskola szünetben a Balaton körüli mozgótáborozáson 12 cserkész vett részt Benke István vezetésével.

Arnold Gyula

Szabó Emil

Az Országos Intéző Bizottság – OIB – javasolta a Magyar Cserkészszövetségnek, hogy a nemzetközi búrkalapot magyar honvédsapkára cseréljék fel, azzal az indítattással, hogy az egyenruha teljesen magyar legyen.

Az indítvány bevezetését a parancsnokok nagy többsége – köztük Kisasszondi János is – nem tartotta indokoltnak, úgy vélekedtek, hogy a nagy karimájú kalappal együtt a múlt egy darabja, sok-sok csodálatos emléke is eltűnne.

A magyar cserkészkalap, csupán egy dologban különbözött a világ többi cserkészének fejfedőjétől, hogy díszegyenruhában árvalányhaj – lencsínű selymes pázsitfű – szálkáiból kötött bokréta díszítette.

A Cserkészszövetség a tiltakozás ellenére mégis úgy döntött, hogy a nemzetközi búrkalapot 1940. dec. 31. után már nem lehet viselni.

A széles karimájú kalap azonban sohasem veszítette el tiszta tartalmát mind-végig a kemény, bátor férfiaság – cowboy-kalap – és a nemzetközi testvériség jelképe maradt.

A Felvidék egy részének visszacsatolása – 1938. november 2. – következtében elrendelt katonai behívások miatt a cserkészotthont laktanyai célra lefoglalták, ezért az őrsök összejöveleiket magánházaknál tartották. Szállásadók: Bosznai Ambrus, Bődy Józsefné, Greller József és Németh László, akik önzetlen segítségnyújtással elősegítették, hogy a cserkészek kiképzése folytatható legyen.

November 5-én a Felvidék egy részének hazatérése kezdetén, honvédségünk megindulásának pillanatában, délelőtt 10 órakor Nagyatádon is megszólaltak a harangok. Az iskolában lélekemelő ünnepség keretében Kisasszondi János cserkészparancsnok méltatta e percek történelmi jelentőségét.

A csapat karácsonyi ünnepélyt nem tartott, az erre tervezett 25 pengőt a felvidéki szövetségi zászló-mozgalom támogatására ajánlotta fel.

Somogy vármegye IB ülésén Szabó István képviselte a csapatot.

1939.

A csapat öt őrsből állt, ezek közül a Bagoly őrsben a vonaton bejáró tanulók nyertek kiképzést. Minden őrsnek volt neve, kis zászlója, naplója és a cserkészotthonban őrsi sarka. A pk. és a cserkésztisztiek azon munkálkodtak, hogy az őrs legyen a csapat motorja, tevékenységüket, nagyfokú önállóság jellemezze. A pk. meggyőződése szerint 6-8 fiú egy közösségben már nagy tettekre képes, ezért nem ellenezte – természetesen ellenőrzés mellett – hogy jó értelemben vett „bandaszellem” őrsön belül kialakuljon.

Március 15-én egyszerre ünnepeltük az 1848-as szabadságharc dicsőséges emlékét és Kárpátalja – Ruténföld – felszabadulását.

Ezzel megvalósult az akkori divatos követelés „magyar-lengyel közös határt”. Ennek jelentősége a II. világháború kitörése után – 1939. szept. 1. – felértékelődött, mert ezen a 150 km-es határon kb. 150 ezer lengyel menekült érkezett Magyarországra, s ebből legalább 10 ezer itt vészelt át a háborút.

A tavasz beköszöntésével ismét időszerűvé vált a cserkészek közkedvelt és igen népszerű számháborús játéka. A vetélkedő számtalan érdekes helyzetével, váratlan mozzanataival valóban próbára tette a résztvevők testi és szellemi ügyességét. A játék fontos szabálya erkölcsi értéken alapult, mégpedig az 1. sz. törvény betartásán:

„A cserkész egyenes lelkű és feltétlenül igazat mond.”

Május 15-én a Tarany melletti erdőben megtartott harcszerű játékon a szembenálló ellenfelek mindegyike a cserkészkalapon vagy sapkán, elől jól látható fehér kartonlapra feketén nyomott négyjegyű – páros vagy páratlan – számsorral vetélkedtek.

A résztvevők egyik fele védett egy területet, a másik pedig támadta és megpróbálta elfoglalni. Ha valakinek a számát leolvasták, mit fogoly a további játékban már nem vehetett részt, számkartonját köteles volt az ellenfélnek átadni és a kijelölt helyre „fogolytáborba” vonulni.

A csapat a nyári iskolai szünetben Balatonföldváron a Cserkészszövetség központi táborában a többi somogyi csapatokkal és a felszabadult Felvidék cserkészeivel együtt táborozott.

Április 24-én a cserkészek védőszentjének – Szent György – napján, Budapesten megtartott ünnepélyen és díszszemlén a vármegyei csapatban a Fecske őrs képviselte a csapatot.

Április 29-én dr. Rimler Iván vármegyei főtitkár szemlélte meg a csapatot és buzdított a további jó munkára.

Június 3-án, az iskola tornaünnepélyén 14 újonc tett fogadalmat.

A csurgói 206. sz. cserkészcsapat otthonalapkö-letételi ünnepségén a pk. és 20 fő cserkész vett részt.

1940.

A parancsnok az évnyitó csapatgyűlésen bejelentette, a 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat a következő évben ünnepli fennállásának 20-ik évfordulóját.

A pk. értékellése:

„Visszatekintve az elmúlt évekre nyugodt lelkiismerettel állapíthatjuk meg, hogy jó munkát végeztünk. Cserkészeink közül igen sokan, honvédségünk tisztjei, altisztjei, kiképzői, de az élet más területein tevékenykedők is becsülettel végzik munkájukat, amelyhez az erkölcsi alapot a cserkészcsapatnál szerezték meg.

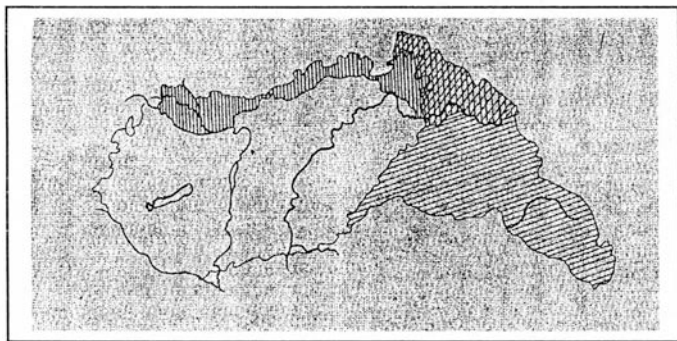
Az évfordulót méltó ünnepélyes keretek között szeretnénk emlékeztetéssé tenni, ezért minden cserkésznek, jobb munkával, példamutatással a cserkésztvényben meghatározott feladatok betartásával kell készülni az ünnepségre.”

A cserkész munkát, gyakori kirándulásokkal, harci játékokkal, főzési és Morse versenyekkel tette változatosabbá a csapat vezetője. Tavasszal és a nyári iskolai szünetben rendezett őrsvetetői táborban 4-4 cserkész vett részt.

Új feladatként a csapat közreműködött a községben rendezett légóltalmi gyakorlatoknál. A Légóltalmi Liga helyi szervének felkérésére segédkezett Nagyatád részletes légió-térképének elkészítésében.

Erdély visszatérésének – 1940. augusztus 30. – alkalmából rendezett iskolai díszgyűlésen a cserkészek önálló műsorszámakkal tették emlékeztetéssé az ünnepséget.

Erdélyt visszatért:	írta és előadta Bánhidi Endre
Erdélyi dalok:	énekelte Hent Mihály
Hajnalodik:	saját versét szavalta el Gavallér Gyula
Magyarország térképe:	rajzolta Csere Vilmos
Góbé tréfák:	előadta Kutor József
Xilofonon:	játszott Kelevitz Gyula

Magyarország térképe 1940. aug. 30.

Október 10-én az Erdélyből hazatérő honvédeink ünnepélyes fogadásán a cserkészcsapat is közreműködött.

A vármegyei közgyűlésen Szabó István cs. tiszttel képviselte a csapatot, és az ő vezetésével karácsonykor megalakult az „Ezermester” raj több mint 30 fővel.

1941.

A cserkészcsapat 20 éves jubileuma

Egy ország történetében 20 év csak egy pillanat, de a 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat életében ez az évforduló, már olyan kiemelkedő esemény, amelyről kötelességem részletesen is megemlékezni.

Június 22-én a vasárnapi diákmise után a Turul Sport Egyesület Kolozsvári utcai sporttelepén tartotta a polg. iskola tornabemutatóját és ezzel együttesen rendezte a cserkészcsapat 20 éves jubileumi ünnepségét. A rendezvény műsora:

1. Ima
2. Cserkész induló: Fiúk fel a fejjel
3. Te Deum, szavalta Bánhidi Endre
4. Ünnepi beszéd és fogadalomtétel, tartotta Kisasszondi János a cserkészcsapat alapító – parancsnoka
5. Zászlóátadás, P. Bakos Ágoston, a zászló adományozója
6. Szavaltat „Az utolsó cserkészkalap” előadták: Hent Mihály, Labanc András, Bánhidi Endre cserkészek
7. Cserkészügyességi számok: főző bemutató, krinolin, lasszó és zsákár gyakorlatok, elsősegélynyújtás, Morse – leadás zászlóval, ritmikus – talaj - és szabadgyakorlatok
8. Tábortűzi jelenetek
9. Záróbeszéd: Bánhidi László igazgató
10. Ima és elvonulás

Részlet: Kisasszondi János parancsnok ünnepi beszédéből:

„1921-ben alakuló ünnepségen kitűzött célt – Istenhez, Hazához hű, kötelességtudó, becsületes edzett fiatalokat kell nevelni – a csapat teljesítette. Most is ezzel a törekvéssel, friss erővel, akarattal kezdjük a harmadik évtizedet.”

A csapathoz és a parancsnokhoz a 20. évi jubileumi ünnepség alkalmából bensőséges üdvözlő sorokat intéztek: a Magyar Cserkészszövetség, a VII. kerület és Somogy vármegye Intéző Bizottságának Elnöksége, Somogy vármegye alispánja, a pécsi tankerület vezetősége, a kaposvári, csurgói, dombóvári és szigetvári csapatok parancsnokai.

A csapat őszi egész napos táborozását Ötvöskönyiben tartotta. A délutáni ünnepség és a tábortűz nagy sikerrel zárult. Az ezermesterraj Szabó István cserkész tiszt irányításával a Korona Szálló nagytermében jól sikerült „KATALIN” bált rendezett, ennek tiszta bevételét a raj felszerelésére fordítottuk.

Ebben az évben még két eseményt is meg kell említenem az első gróf Teleki Pál tragikus halála április 3-án. A Cserkészszövetség a gyászjelentésében így fogalmazott:

„A magyar cserkészmozgalom legnagyobb alakja az első cserkésztest, a legelső cserkész a vezér halott.”

Az atádi cserkészcsapat hat-hétig gyászolt a csapatzászlóra fekete fátyol került, a vezetők is fekete karszalagot viseltek. Április 7-én 10 órakor az országban, így Nagyatádon is a cserkészek gyázmisén vettek részt.

Jelentős eseménynek tekinthető a plébánia-templom és ferences rendház 200 éves alapításának megünneplése. A jubileum alkalmából május 11-én vasárnap Nagyatád zászlódíszletbe öltözött. A délelőtti tábori misét dr. Czapik Gyula veszprémi megyéspüspök celebrálta, ezen a cserkészcsapat állt díszőrséget. Délután a mozi helyiségében megtartott díszközgyűlésen Kisasszondi János a cserkészcsapat parancsnoka ismertette a rendház alapításának és ferencesek munkásságának 200 éves történetét. A cserkészcsapat tagjai énekekkel, versmondással tették változatossá a műsort. Az ifjúság nevében Gyánó Ágota tanuló köszöntötte a püspök atyát.

1942.

A csapat ebben az évben is eseményekben gazdag, mozgalmas cserkészévet hagyott maga után.

Az „Ezermesterraj” Szabó István cserkésztsízt irányításával február 7-én a Korona-szálló nagytermében ismét sikeres műsoros táncestély rendezett. Az ő katonai bevonulása után a raj vezetését Horváth Miklós vette át. A tavasz beköszöntével március 22-én – a hó még el sem olvadt – Ganajos pusztán egy napos táborozáson vettünk részt.

Az előzetes eligazításon a pk. felhívta a figyelmet arra is, hogy a história szerint a török megszállás idején Ganajos környékén, egy homokdombon egy őrtorony állt.

Korán reggel indultunk és a pusztán a Rinya-patak mentén rátaláltunk egy tíz méter magas dombra, amelyet mély árok védett.

Letáboroztunk. A raj kinevezett „szakácsai” hozzákezdtek az ebéd elkészítéséhez az atlétatermetűek, pedig a domb völgyében megkezdték az ásózást, a leletek kutatását.

A kora délutáni órákban kb. 120 centiméter mélységben rábukkantunk egy törött cserépedényre. Örültünk, hogy a lelet muzeális tárgy!

A hazaindulás előtt összeszedtük az elszórt hulladékot, a gödröt, a latrinát betemettük, így a természetszeretet törvénye „*A cserkész szereti a természetet*” nem csorbult.

A kirándulásról a pk.-nak részletes beszámolót készítettünk, az útvonal vázlatrajzát Bartus Gyula őrsvezető szerkesztette mérnöki pontossággal.

A pk. által vizsgálatra küldött cserépedény, a muzológus értesítése szerint „feltehetőleg törökkori edény maradvány”. Sajnos a lelet a front alatt megsemmisült.

A táborozáson készült fényképen látható cserkészek névsora:

- Felső sorban: Ujvári Viktor, Posta József, Czigány Jenő, Léden Imre, Horváth Miklós rajvezető, Horváth Viktor, Papp Géza, Antal János, Kutasi Jenő, Horváth László, **
- Középső sorban: Bartus Gyula, Cserti Ferenc, Sárdinecz István, Kalota István, Csernela László, Bujtás László, Nagy Ferenc, Varga Tibor, **
- Alsó sorban: Pécsi Jenő, Tóth Tibor, Somogyvári Ferenc, Balog Ferenc, Papp Lajos, Hent Mihály, Horváth Antal, Mészáros Gyula, **

A **-gal jelölt cserkészek azonosítását nem sikerült meghatározni.

A csapat a tavaszi hadijátékot Kivadáron, az őszt pedig Taranyban, az erdőben, az éjszakai gyakorlatot Henészből a Práter környékén a Rinya – patak mellett tartotta.

Az éves pontverseny jutalmazottjai: Kutor József, Kovács Lajos, Harsházy Andor, Krásovecz László, Széll József, Vörös István, Csicskó Géza, Molnár János.

A csapat felszerelése egy őrsi sátorral és újabb főzőedényekkel gyarapodott.

A Magyar Cserkészszövetség eddigi értékes vezetői munkájának elismeréséért a csapat parancsnokát Kisasszondi Jánost cserkészttörzstisztté léptette elő.

A karácsonyi ünnepséget a rajok külön – külön tartották a csapat örvendetesen megnőtt létszáma miatt.

1943.

Ezt az évet az új kiképzési szabályzatra való fokozatos áttérés jellemezte. A próbaidő legalább három hónap, és ez alatt a jelölt felkészül az újoncpróbára. Kiképzést az őrsvezetője irányítja. Először rajvezetője vagy csapattisztje győződik meg tudásáról. Ha a próba anyagát sikeresen teljesítette, fogadalmat tesz és mint a csapat tagja, hordhatja a cserkészruhát, viselheti a cserkészjelvényeket.

Említésre méltónak tartom 60 év távlatból is a magyar cserkészmozgalom egyik meghatározó alapképzésének az újoncpróbának a követelményeit kivonatossan ismertetni:

1. A cserkészttörvény és fogadalom ismerete és jelentősége.
2. A cserkészmozgalom célja.
3. A magyar zászló, címer, a szent korona, koronázási jelvények ismerete, a Himnusz, Szózat éneklése.
4. A cserkész tisztelgés és kézfogás jelentősége.
5. Helyes magatartás társadalmi életben, szolgálatban.
6. Rendgyakorlatok őrsben, csapatban.
7. Cserkészcsomók, önméreték, útjelek.

Az újoncpróbát és fogadalmat tett cserkész ezután már készülhetett a II. és I. osztályú próbák letételére.

A cserkészpróbák eddig katonai előképzési előírásokat nem tartalmaztak, most azonban a háborús események következtében az új kiképzési szabályzat már előtérbe állított a rendgyakorlatok, a légtalmi, az elsősegély-nyújtási, a térképismeretek, távolságbecslések, főleg a nyomkeresési ismeretek fontosságát, több hadijellegű „játék” gyakorlását.

Az „Ezermester” raj vezetését Horváth Miklós katonai bevonulása után Cserti Ferenc vette át. Az ő vezetésével a raj egynapos kerékpáros

kirándulást rendezett Barcsra, ahol találkoztak a 556. sz. cserkészcsapat tagjaival és vetélkedtek különböző cserkészjátékokban.

A rajgyűlés a cserkészotthon udvarán

Durgó Tibor, Kovács Lajos, Kutor József, Krasovecz László,
Horváth Antal, Kanizsai Zoltán, Cserti Ferenc rajvezető,
Varga Tibor, Horváth László, Tibold János,
Kovács József, Mészáros Gyula, Kovács Ferenc

Az országos Teleki Pál portyázó versenyen 4 órs 28 cserkésze vett részt, s feldolgozták Felsőseged, Rinyaszentkirály, Somogyszob és Tarany települések adatait. A községek vezetői és az ott lakó tanulók szülei segítették az őrök munkáját.

A pécsi őrsvetetői táborban 6 cserkész, az elméleti és gyakorlati feladatok jó megoldásáért dicséretben részesült.

Pünkösdkor a somogyszobi róm. kat. népiskola majálisán, a község határában a négynapos táborozáson, még a csurgói ref. kollégium csapata és a somogyszobi cserkészek is részt vettek. Ez alkalommal rendezett tábort ünnepély, majd az ötletes éjszakai „hadgyakorlat” felejthetlenné tette a kiválóan szervezett táborozást.

A hadbavonultak hozzátartozói részére és más hazafias gyűjtésekben a cserkészek készséggel és eredményesen közreműködtek.

A pk. arra is gondolt, hogy azok a cserkészek, akiknek édesapjuk katonai szolgálatot teljesít, nagyobb szeretetben részesüljenek, hogy a családi élet melegét, az atyai jó szívet ideiglenesen se nélkülözzék.

A karácsonyi ünnepélyen az újoncok letették a fogadalmi esküjüket. Az éves munka értékelésekor 6 cserkész: Beleznai László, Vörös István, Kanizsai János, Hujber László, Szép István, Horváth Béla, Krivarics Béla és Pécsi Jenő. Dicséretben részesült: Bujtás Ernő és Aszman Ferenc.

1944.

A cserkészotthonban már januárban megkezdődött a próbák elméleti és gyakorlati ismereteinek elsajátítása, felkészülés a nyári táborozásra. Ekkor még egy teremtet lélek sem gondolhatott arra, hogy ebben az évben milyen külső körülmények gátolják a csapat tervezett programjának megvalósítását.

A II. világháború tomboló vihara, a március 19-i német katonai megszállás, az egyre fokozódó ellenséges gépek berepülései, az iskolai tanév kéthónapos megrövidítése, március 29-i befejezése, kikényszerítette a csapat tervezett munkájának módosítását. A parancsnok úgy határozott, hogy a háromfai kéthetes nyári táborozás biztonsági okokból – a sátortábor célpont az ellenséges repülőknél – elmarad, helyette csak egynapos kirándulásokra, portyázásokra lesz csak lehetőség.

Az augusztus 8-i Kossuth utcai bombázás nyolc halálos áldozata, a jelentős anyagi veszteség bizonyította a döntés megalapozottságát.

Tagadhatatlan, hogy táborozás nélkül nincs igazi cserkészlet, mégis a kényszerűségből közbeiktatott őrsi portyázások, ha nem is teljes mértékben, de élményekben azért gazdagították a résztvevőket.

A portyázás abban tért el a kirándulástól, hogy az őrök önállóan, saját programjuk szerint végezték feladatukat. Az útiterveknek mindig része volt egy-egy akadályverseny, amely különböző megoldandó feladatokból állt, pl. nyomkeresés, átkelés a Rinya-patakon, gyors fáramászás, lasszóvetés, kémelfogás, stb. A gyakorlatok teljesítéséért pontok jártak és ez döntötte el az őrök közötti helyezéseket.

Különösen emlékezetes a szentlászlói egynapos túra, mert a halastavak megtekintése után a gazdaság vezetője a csapatot halászlével is megvendégelte.

Július 23-án a cserkészcsapat is részt vett a 6/III. zlj. ünnepélyes búcsúztatóján. A vasúti berakodás után 25-én kedden Bácsai Antal zlj.pk.

vezetésével az atádi honvédek is útnak indultak a Kárpátok, az Uzsoki és Vereckei-hágók védelmére.

A laktanyában 3 hónapig szünetelt a katonai kiképzés. Az újoncok csak október 23-án vonultak be, de a szovjet csapatok közeledésére december 1-én a kiképzetlen és fegyverekkel fen nem szerelt 90/I. zlj. is elhagyta Nagyatádot.

Szeptember 4-én a nagyatádi járást is hadműveleti területté nyilvánították, a község képviselőtestülete is beszüntette működését. A polgári iskolában a tanítás szeptember és október hónapokban zavartalanul tartott, de november 1-én, mikor az intézetet katonai célokra lefoglalták, az oktatást – igaz igen nehéz körülmények között – még sikerült a cserkészotthonban tovább folytatni, de csak december közepéig, mert ahogy a szovjet csapatok elérték Nagyatád térségét a tanítást december 13-án végleg be kellett szüntetni.

Elmaradt a cserkészcsapat eddig minden évben megtartott bensőséges karácsonyi ünnepe. Nem csendültek fel:

*„Ó gyönyörű szép titokzatos éj”
„Mennyből az angyal”*

a karácsonyi énekek dallamai és nem hangzott el az újoncok fogadalom tétele sem.

A békességet felváltott az aknagránátok becsapódása, az ágyúdörej, a gépfegyverek ropogása, a szívekbe pedig a félelem, a szorongás költözött.

1945.

Nagyatád – 1944. dec. 14. és 1945. márc. 29. között hadszíntér a XX. század történelmének egyik legsúlyosabb vérzivataros időszaka. Az egyre fokozódó harci események következtében a községben nincs élet és vagyonbiztonság. A kitelepítési rendeletek ellenére a lakosság egy része óvóhelyeken pincékben meghúzódva életük kockáztatásával védtek, őrizték értékeiket, mert akik áttelepültek, azoknak lakóházait bectelen egyének azonnal feltörték és kifosztották.

A közel négy hónapig tartó front alatt a középületek és lakóházak 60 %-a megsérült közülük több teljesen romossá vált, a lakosság száma közel ezer fővel csökkent. Nagyatád márc. 30-án a délelőtti órákban felszabadult a német megszállásából és a kitelepült lakosság visszatérésével megkezdődött a romok, az omladékok eltakarítása, az épületek tatarozása.

Bánhidi László igazgató felhívására tanulók, cserkészek és szülők összefogásával szakiparosok irányításával először a polgári iskola épületét sikerült úgy helyreállítani, hogy a tanítás már ápr. 22-én megkezdődhetett.

A cserkészotthon is romba dőlt. A még felhasználható épületanyagok – téglák, gerendák, nyílászárók – garázda fosztogatók zsákmánya lett, de a táborozási felszerelések – szerszámok, sátrak, rézüstök, állványok, vaslemezek – ebek harmincadjára kerültek.

Feltörték a pk. Kossuth utcai lakását, még a padozatot is felfeszítették. Eltűntek a csapat relikviái – zászlók, jelvények, oklevelek, jelentések, iratok – minden elveszett, amit a csapat 24 éven át emlékként féltő gonddal őrzött.

A polg. fiúiskola felügyeletét gyakorló községi iskolaszék, úgy értékelt, hogy a félig romba dőlt Nagyatádon beláthatatlan időn belül, pénzügyi források hiánya miatt nincs lehetőség cserkészotthon építésére, ezért olyan határozatot hozott hogy kezdeményezi Antall József miniszternél a már előzőleg jóváhagyott tervek alapján új iskola építését. Úgy vélte, hogy ezáltal megoldódna a cserkészotthon problémája is.

Ez az elképzelés rövid idő után illuzórikussá vált, mert nem vette figyelembe az ország egyre súlyosodó gazdasági helyzetét, nem számolt a politikai változásokkal, a polgári iskolák megszüntetésével, a cserkészmozgalom felszámolásával.

A tanév megnyitása után a csapat a kiscserkészek otthonában, a rendház épületében – igaz nem hivatalosan – de megkezdte, illetve folytatta tevékenységét. A pk. munkáját a cserkésztsztek visszaérkezéséig Molnár Ferenc és Molnár János öregcserkészek segítették.

Min utólag kiderült Budapesten 1945. február 4-én megalakult a cserkészek Országos Ideiglenes Intéző Bizottsága – Nagyatádon ekkor még tartott a fegyveres harc – olyan döntést hozott, hogy csak azok a cserkészcsapatok működhetnek, amelyet az OIIB igazolt.

A szervezőtestület, amikor erről a határozatról értesült, kérelemmel fordult a bizottsághoz, hogy engedélyezze a 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat tevékenységét.

1946.

A megalakuló csapatgyűlésen a parancsnok bejelentette, hogy a csapat 25 éven át gyűjtött felszerelése elvetemült fosztogatók zsákmánya lett, így a közeljövőben nincs lehetőség táborozásra, csak egy-egy napos kirándulásra, éjszakai portyázásra van reális esély.

A cserkészek a bejelentést fegyelmezetten tudomásul vették, és nagy hittel, buzgalommal kezdték meg a cserkésztörvényben, a fogadalomban vállalt kötelezettségek teljesítését.

A várva-várt működési engedély február 1-én megérkezett. A Magyar Cserkészszövetség Országos Igazoló Főbizottsága 1946. január 23-án megtartott ülésén a 155. sz. NAP. cserkészcsapatot tagjai sorába felvette és igazolta.

A kedvező döntésről a Szervezőtestület és a cserkészek is örömmel értesültek, csak a parancsnok Kisasszonyi János érzett némi bizonytalanságot a jövőt illetően. Aggódását az is alátámasztotta, hogy a Szövetség Ellenőrző Bizottság – SZEB – követelte a „reakciós” Cserkészszövetség feloszlatását, mert a vezetőik aknamunkát folytatnak a demokrácia ellen.

A parancsnok szorongó érzése, beigazolódott, mert a belügyminiszter 1946. július 20-án kelt hivatalos rendeletével feloszlatta – igaz nem a cserkészetet, hanem – a Magyar Cserkészszövetséget.

A cserkészmozgalom demokratizálására megrendezett közgyűlésen megalakult a Magyar Cserkészfiúk Szövetsége és az új vezetőség azonnal módosította a cserkésztvényt, az alapszabályt és a fogalom szövegét.

A törvény szövegéből törölték az „Isten, haza, embertárs” szavakat.

A cserkészfogalom befejező részét kiegészítették: „Minden lehető megteszek, hogy másokon segítsek és hogy az emberek, valamint népek közötti egyetértés erősödjék”

A cserkésztishti fogalom záradékát is módosították: „Semmiféle néppellenes mozgalomban, vagy egyesületben részt nem veszek”

A nagyatádi hívőknek, de a cserkészcsapatnak is jelentős dátum 1946. november 30-a, mert ezen a napon a Zárda kápolnijából, a romokból újjáépült templomba visszatérő Oltáriszentséget kísérő több ezres tömegben a cserkészek is – a háború után első ízben – egyenruhában vonultak fel, és ezzel is hozzájárultak egy feledhetlen, emlékezésre méltó szertartás ünnepélyességének emeléséhez.

A karácsonyi ünnepségen 15 újonc tette le a fogalmat.

1947.

A csapat céltudatosan a hagyományokhoz híven folytatta munkáját. A fiatalok a cserkészlet iránti vonzalma lelkesedése nem csökkent, sőt erősödött, a létszám meghaladta a háború előtti.

Az újságok támadásaitól eltekintve úgy látszott, hogy a magyar cserkészmozgalom megbirkózik a tornyosuló akadályokkal. A bizakodásra az alábbi események, döntések adtak halvány reményt:

- a Cserkészszövetség demokratizálódása,
- a magyar cserkészcsapat részvétele a VI. Világ-jamboreen,
- a magyar cserkészlet felvétele a Cserkész Világszövetségbe,
- a nagyszélű búrkalap viselésének engedélyezése,
- a Cserkészfiúk c. folyóirat kiadása.

Kisasszondi János a csapat parancsnoka törzstiszt is részt vett a jamboreeet előkészítő hárshegyi táborozáson, ugyanis a Szövetség több mint 25 éves eredményes munkájának elismeréseként javasolta az 500 fős küldöttségbe. Az indulás előtt azonban a Szövetség, anyagi támogatás csökkentésére hivatkozva a kiutazók létszámát 200 főre redukálta. Így azokat a vezetőket, akik legtöbbet tették a magyar cserkészmozgalomért – köztük Kisasszondi Jánost is – törölték a névsorból.

A magyar csapat a Franciaországon megrendezett Béke-Jamboreen nagyszerűen szerepelt és 54 nép cserkészei közül a versenyeken elsők lettek!

A csapat decemberben még megtartotta szokásos karácsonyi ünnepségét és egy sokgyermekes család megajándékozásával is bizonyította a cserkésztvényben vállalt kötelesség teljesítését „A cserkész – ahol tud – segít.”

1948.

Az országban a cserkészcsapatok vezetői, látva a komor valóságot, a reménytelen helyzetet, egyre többen döntenek feloszlásukról. Az atádiak még bizakodnak és folytatják munkájukat, sőt tetterős fiatalok, Knapp Ottó és Tamás Lajos megkezdték a felkészülést egy Balaton körüli nyári kerékpártúrára.

A nehézségek ellenére – sátor és felszerelés nem állt rendelkezésre – a túra mégis megvalósult, mert sikerült Balatonmárián a Sass nyaralót táborhelyként térítésmentesen megszerezni.

A fiatalok innen indultak és ide érkeztek vissza. Bejárták Fonyód – Siófok – Balatonfüred – Tihany – Badacsony – Keszthely – Hévíz településeket, felkeresték a történelmi emlékhelyeket, múzeumokat, a nevezetes, érdekes látnivalókat.

A kerékpározás fáradalmait pihenéssel, strandolással feledték. A táborozás befejezése után élményekben gyarapodva, napbarnítottan, edzetten tértek vissza erről az öntevékeny kirándulásról.

A sajtó ismét erőteljesebben követelte a cserkészmozgalom megtisztítását a reakciós elemektől, egységes ifjúsági szervezet megalakítását, a cserkészlet beolvasztását az úttörőmozgalomba.

A magyar cserkészlet agóniája nem tartott sokáig, mert a Magyar Cserkészfiúk Szövetsége 1948 június 30-án megtartott közgyűlésén úgy határozott, hogy augusztus 31-ig egyesül az úttörőmozgalommal, így a magyar cserkészlet 35 év után Magyarországon befejezte törvényes keretek közötti tevékenységét.

Ezzel a döntéssel nyilvánvalóvá vált, hogy a 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat 28 évi működése véget ért, befejeződött.

Nagyatádon az újrakezdésre több mint 40 év után adódott lehetőség cserkészcsapat alapítására.

A cserkészcsapat tagjait, parancsnokát, az iskola igazgatóját szeretettel cserkészköszöntéssel buzdítom:

Jó munkát!

Zárszó

Ez a 155. sz. N.A.P. cserkészcsapat közel 30 éves működésének története. Biztos vagyok benne, hogy ennél több történt, ám az idő rostáján, az elmúlt 55 év alatt ennyi maradt fenn.

Ha most arra a kérdésére kellene válaszolni, hogy mire tanította az atádi fiatalokat a cserkészet, akkor röviden egy egész életre való útravaló adott, nevelt – de nem oktatott – a hazaszeretetre, vallásosságra, az önállóságra, a kötelességtudatra, a közösségi életre, a becsületre, a tíz cserkésztvény betartására.

Emlékezzünk mielőtt végleg feledésre kerülne, azokra a vezetőkre, cserkésztisztekre, akik lelkes hittel, lankadatlan buzgalommal, önzetlenül az ifjúság iránt érzett felelőséggel azon munkálkodtak, hogy a nagyatádi serdülőkorú ifjakkól edzett, a hazáért lelkesedő, emberebb embert és magyarabb magyart neveljenek.

Kárpáti Ernő polg. isk. ig.	szervezőtestület elnöke 1921-1937
Bánhidi László polg. isk. ig.	szervezőtestület elnöke 1938-1948
Kisasszondi János tanár	cserkészparancsnok
P. Kovács Kalliszt hittanár	kiscserkészek vezetője
Almási István	Németh Lajos
Benke István	Páti János
Benyák Jenő	Szabó István
Benyák József	Széll Ferenc
Nemsur László	Vezekényi Wolf Béla

Kötelességem felsorolni azokat a szervezeteket, intézeteket, vállalkozókat és adakozókat, akik rendszeresen pénzbeli támogatással segítették a cserkészcsapatot:

Róm. kat. Rendház	Nagyatád polgári iskolaszék
Járási Főszolgabíróság	Benyák Nyomda
Dívatbolt Kft.	Járási Takarékpénztár
Nagyatádi Takarékpénztár	Néptakarékpénztár
Nagyatádi Konzervipari Kft.	MEZ. Rt. Cérnagyár
Somssich Eszter grófnő	Burits Pál igazgató
Szabó-Burits cég	Dr. Veress Dezső ügyvéd
Vogronics Jenő építész	Wolf Ottomár igazgató

Lehetetlen megnevezni azokat, akik esetenként természetbeni juttatással, vagy szolgáltatással hozzájárultak a csapat táborozási költségeihez.

Köszönet azoknak, akik féltve őrzött tárgyi emlékek átadásával, írásos vagy szóbeli visszaemlékezéssel segítettek abban, hogy a cserkészcsapat krónikáját hitelesebben megírhattam.

Bokodi József Budapest
Burits Oktáv Kecskemét
Durgó Tibor Nagyatád
Greller József Kaposvár
Györe Béláné Nagyatád
Hegedűs Lajos Lábod
Pacsi Imre Siófok
Pécsi Jenő Nagyatád
Posta József Nagyatád
Szabó István Kaposvár
Szabó Lajos Kaposvár

Horváth Gyula Budapest
Knapp Ottó Nagyatád
Kovács Ferenc Nagyatád
dr. Merész László Zákány
Molnár István Ausztrália
Hent Mihályné Nagyatád
Pallag Ignác Csurgó
Pintér Ernő Nagyatád
Somogyvári Ferenc Nagyatád
dr. Szabó Emil Pécs
Tamás Lajos Nagyatád

Köszönöm városunk polgármesterének Ormai Istvánnak, hogy a cserkészcsapat krónikájának megjelenését a „Múltidéző” kiadványban elősegítette és támogatta.

IV. Cserkésztalálkozó 1933. aug. 2-16.

Ahogy most 2002-ben a sportrajongók egy magyar olimpiáról, úgy a cserkészek 1930-ban egy hazai jamboreeről álmodoztak. Ez az álom 1933-ban megvalósult, mert a Magyar Cserkészszövetség rendezhette meg a világmozgalom IV. nemzetközi nagytáborozását a gödöllői királyi parkban.

A világtalálkozó megrendezésére a magyar cserkészlet, így a nagyatádi csapat is lázban égve készült. A szervezési munkában Teleki Pál táborparancsnok irányításával 3 ezer cserkész azért szorgoskodott, hogy a jamboree sikere öregbítse a magyar cserkészmozgalom hírnevét, hogy a táborozók feledhetetlen élményben gazdagodva barátként távozzanak.

A Cserkészszövetség a táborozásra előírt feltételeknek teljesítését az atádi csapat felkészítését a pk. Knapp János irányította, arra is felhívta a résztvevők figyelmét, hogy legyenek előzékenyek, udvariasak, járjanak nyitott szemmel, figyeljék meg a külföldi cserkészek tábori életét, vegyenek részt tábortúzi bemutatón, kezdeményezzék az elszakított területekről érkező magyar nyelvű cserkészekkel baráti kapcsolatok felvételét. A sikeres felkészülés után a pk. vezetésével 18 lelkes és vidám ifjú július 30-án érkezett Gödöllőre és a somogyi cserkészekkel együtt a VI. altáborban – közvetlenül a Brit-nemzetközösségi tábor mellett – verték fel sátraikat.

A tábornytásra – aug. 2. – öt földrész, 54 nemzet 15 ezer külföldi és ugyanannyi magyar cserkész gyűlt össze, az eddigi világtalálkozók legnagyobb seregszámjára.

Táborigazolvány

A táborparancsnokság a jamboree minden résztvevőnek, cserkészigazolványának kiegészítésére, névre szóló azonosítási tanúsítványt állított ki.

A Magyar Cserkészszövetség levéltárában rábukkantam Mayer-Merész László igazolványára. Ezt a közel 70 évvel ezelőtt kiállított dokumentumot, mint atádi cserkész emléket érdemesnek tartom megörökíteni az utókor számára.

U. VILÁGJAMBOREE SEGÉDTÁBORPARANCNSOKSA
IV. Jamboree...VI. altábor.
Igazoljuk, hogy jelen sorok felmutatója
<u>Mayer László</u>
a cserkészvilágtábor NAP 155. számú
csapatának tagja és kérünk mindenkit, hogy
Gödöllőre vagy Budapestre a Jamboree ot-
tani gyűjtőhelyére (Tasteriál, Keleti pályá-
udvar) utasítani szíveskedjék.
Telefon: 45—0—48.
GR. TELEKI PÁL s. k.
táborparancsnok.

A jamboree jelvénye a csodaszarvas

Ezt a jelvényt viselte a mellén a tábor minden tagja. Jelképe egy nemzet vágyainak, egy nép boldogságának.

A magyar mondák szerint Hunor és Magor a hunok és a magyarok ősei a fehér csodaszarvas üldözése közben a Meotis-tó – az azori tenger ókori neve – egy szigetére érnek és ott letelepednek. Innen előbb a hunok kelnek útra és világbirodalmat alapítanak a magyar alföldön. Utóbb Magyar utódai is felkerekednek és megtelepszenek Attila egykori országában.

Baden-Powell a világ főcserkésze a megnyitón mondta „Ezt a jelvényt kincsként őriztetek, tekintetek úgy a fehér szarvasra, mint a cserkészlet tiszta szellemére.”

Dr. Merész László az atádi 155.sz. NAP. cserkészcsapat tagja, a világtalálkozó egyik résztvevője, a gödöllői táborozásról így emlékezik:

„Én, mint búzavirágkék-nyakkendő kiscserkész éppen csak betöltöttem tizedik évemet, bátyámmal együtt – aki akkor már zöldnyakkendő cserkész volt – részt vettünk a jamboreen.

Felejthetetlen látványt nyújtott a megnyitó ünnepség. Horthy Miklós és Baden-Powell amikor megérkeztek a táborba, kürtszó harsant, majd felszendült a magyar Himnusz, és ahogyan elhaladtak a felsorakozott 54 nemzet csapatai előtt zászló meghajtásával tisztelegve köszöntötték Magyarországot kormányzóját és a világ főcserkészét.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után a zenekarok indulóira 26.000 cserkész díszfelvonulásával fejeződött be a pompás ünnepély, s megkezdődött a cserkészek 14 napig tartó nagy nemzetközi seregszemléje.

A táborban találkoztunk olyan magyar nyelvű fiatalokkal, akik környező országok cserkészcsapatainak tagjai voltak, de magyarságukat titkolták,

mert nem akarták, hogy a cseh, román, és szerb csapattársaik meghallják, vagy tudomást szerezzenek arról, hogy miről beszélgetünk.

Egy délvidéki magyar fiúra is emlékszem, aki nem gyalog, hanem kétágú festőlétrával tette meg a hosszú utat, mert így is ki akarta fejezni a magyar haza iránti szeretetét.

*A jamboree résztvevő olasz „balillák” – katonai jellegű ifjúsági szervezet – nem cserkészként, hanem csak látogatóként jöhettek. Feketeinges ruhájukon alumíniumból készült „Mussolini” * arcképet viseltek, s amikor a táborban felkerestük őket, az egyik olasz fiú el akarta cserélni egy magyar jelvényre, vezetőjük, ezért azonnal arcul ütötte.*

A tábortüzek mindig nagy sikert arattak. A VI. altáborban a somogyi cserkészek két ízben, aug. 2-án és 12-én, szombati napokon mutatták be tábortüzi programjukat, amelynek legjobb műsorszámait több külföldi altáborban nagy érdeklődés mellett megismételték.

A jamboree ideje alatt a délutáni tábornyitás után naponta több mint 50 ezer érdeklődő kereste fel a táborokat, de az atádi cserkészeket is szülők, hozzátartozók, rokonok, ismerősök több ízben meglátogatták.

A csapatparancsnok arra is gondolt, hogy a csapat minél több élménnyel gyarapodva érkezzon haza, ezért elvitt bennünket a földalatti vasút megtekintésére, amely arról is nevezetes, hogy Európában az első 1861-ben Londonban, a másodikat pedig Budapesten 1896-ban építették.

A gödöllői táborozás befejeztével Baden-Powellt a világ főcserkészét díszfelvonuláson búcsúztattuk, majd Teleki Pál táborparancsnok köszönt el tőlünk. Résztelt a Táborig Újságból:

„Kövessük történelmünk sejtelmes csodaszarvasát, ez legyen a magyar cserkészeknek második jelvénye a lilium mellett, hogy árkon-bokron, akadályokon, nehézségeken át, új boldog országba vezessen bennünket. Isten veletek.”

Az intellemt elhangzása után rohantunk a díszemlvényhez, ekkor és utoljára harsant fel a jamboree a magyar csatakiáltás:

*Pál, Pál, Pál, gróf Teleki Pál
a jamboree élén Teleki Pál áll.*

A megnyitó és záró ünnepek színpompáját, baráti találkozásokat, színes programokat a jamboree sokféle élményeit nem lehet elfelejteni.”

* Olaszország fasiszta diktátora

A IV. világtalálkozó megrendezése és sikere a magyar cserkészlet diadalát is jelentette és újabb ösztönzést adott a mozgalomnak, közelebb hozta a nagyvilágot a cserkészfiatalokhoz. A külföldiek megismerhették a magyar nép kultúráját, élni akarását, de nem utolsó sorban, ha Trianonnal elszigetelt Magyarország a jamboree után sok ezer barátot búcsúztatott.

A gödöllők jamboree híres szarvasa (Márton Lajos rajza)

P. Kovács Kalliszt

1887-1937

Életútjáról, temetéséről, mint tanítványa, kiscserkésze kötelességem részletesebben is megemlékezni. Először idézem a polg. iskola 1936-37 évkönyvében megjelent nekrológot.

„P. Kovács Kalliszt 1887. június 6-án született Budapesten. Pozsonyban 1910. május 21-én pappá szentelték. Áldásos életéből közel két évtizedet töltött Nagyatádon. Rajongásig szerette a gondjaira bízott gyermekeket, s meleg szívének egész szeretetével, nemes lelkének egész hevületével osztozott az ifjúság örömeiben, bánatában. Alkotó tevékenységének leggazdagabb időszakában támadta meg a gyilkoskor,

amely a kiscserkészeket is megfosztotta jószágos atyjuktól. 1937. január 4-én halt meg Veszprémben.

Az el nem múló hála és a szeretett, híveinek áldozatvállalása, hazahozta Nagyatádra és január 7-én az egész község osztatlan részvéte kíséerte utolsó útjára.”

Temetés:

Az ezrekre menő gyászoló tömeg a templomban és a téren gyülekezett. A templom szentélyében felravatalozott koporsónál a cserkészek álltak díszőrséget. A szertartás befejezése után megkondultak a harangok, a temetési menet megindult. A gyászolók első csoportja, már kiért a temetőbe, amikor a halottaskocsi a templom előtti térről útnak indulhatott. Amerre a gyászmenet elhaladt, az üzletek bezártak, a forgalom leállt. A Baross utca mindkét oldalán összegyűlt gyászolók, a koporsó közeledtével a férfiak kalapjuk levételével, a nők térdhajtással, a laktanyaörség „Fegyverbe” katonai tiszteletadással fejezték ki részvétüket.

A cserkészcsapat koszorúját Kisasszondi János parancsnok helyezte el az elhunyt sírjára. A csapat egy hónapos gyászolással búcsúzott a kiscserkészek vezetőjétől. A temetés óta több mint 67 év telt el, de azóta egy halottat nem kísért ilyen nagyszámú gyászmenet Nagyatádon végső nyughelyére.

A temetői szertartáson P. Kocsis Ödön ferences házfőnök és Mozsgai János kántor

Életrajzi adatok: 1920-ban mint ferences szerzetes Nagyatádon folytatta papi hivatását, de a község társadalmi életében is aktívan munkálkodott. Ő volt a kiscserkészek vezetője, a diákok hitoktatója.

Az 1933-1936-os években a rk. elemi és polgári leányiskola – ma Bárdos Lajos ált. isk. – igazgatója.

Nyughelyét a központi temetőben szerény vaskereszt jelzi, de a hálás utókor magasztos életére emlékezve sírját mindig temetői virágok ékesítik.

Kisasszondi János

1895-1966

Kisasszondi János

Elődei a XVIII. században a németországi Hessen tartományból települtek át Somogy vármegyébe. Az 1794-95 évi nemzetiségi összeírásakor 86 német család felsorolásában a Knapp név is megtalálható.

Nagyatádon született, itt járt elemi iskolába, középiskolát és tanítói oklevelet Csurgón, Budapesten pedig a Polg. Isk. Tanítóképző Főiskolán 1915-ben tanári képesítést szerzett mennyiségtan és természettudomány szaktárgyakból.

Tanulmányai befejeztével bevonult katonának, az I. Világháborúban az orosz fronton szakaszparancsnoki beosztásban, mint zászlós harcolt. Fogságba esett – 1918. Július

18-án – ahonnan sikerült megszöknie, és kalandos körülmények között Japán érintésével 1920. december 22-én érkezett vissza Nagyatádra.

Tanári működését 1921-ben a Nagyatádi Községi Polgári fiúiskolánál kezdte. Az iskolák államosítása után 1948-60-ig az atádi általános iskolában tanított. Közel 40 éves tanári és 30 évi cserkészparancsnoki tevékenységének értékéről, eredményességéről, áldásos munkájáról tanítványai cserkészei, tisztelő szeretete tanúskodik. Kiemelkedő tanári szaktudása közvetlen, barátságos, habitusa, az ifjúság iránti vonzódása, rajongása példakép az utókor számára.

Nemcsak elismert pedagógus, hanem mint cserkészcsapat első zászlóvivője, azok közé tartozott, akik önként, ellenszolgáltatás nélkül – ma divatos kifejezéssel, társadalmi munkában – vállalta el a 155. számú NAP. cserkészcsapat vezetését, folyamatosan, megszakítás nélkül a megalakulásától a cserkészlet beszüntetéséig. Az országban az elsők között tette le a cserkésztszti vizsgát, az ő érdeme, hogy a cserkészcsapat állandó kiegyensúlyozott magas színvonalú munkát végzett.

Habitusának, magatartásának természetes megnyilvánulása volt, hogy a táborban úgy élt velünk, mint akármelyik egyszerű cserkészfiú.

Tanári munkásságán kívül értékes tevékenységet fejtett ki a társadalmi közéletben is.

Róm. kat. hitközség választmányi és tanácstagja.
Turul Bajtársi Szövetség Végvári törzsének dominusa.
155. számú NAP. cserkészcsoport parancsnoka.
Nagyatádi Köztisztviselő Társaskörének könyvtárosa.
A Magyar Cserkészszövetség Somogy vármegye I. B. tagja.
Levente Egyesület főoktatója.
Légoltalmi Liga helyi csoportjának alelnöke.
Magyar Természettudományi Társulat tagja.
A helyi Vöröskereszt gondnoka.
A diákmisék orgonistája, az iskolai énekkar vezetője.

Kitüntetései: emléklapoz zászlós, háborús ezüstérem tulajdonosa, cserkésztrófeát.

Nyugdíjas éveiben délelőtt a könyvtárban olvasgatott, délután tanítványaival találkozott, este pedig, harmóniumán felcsendültek kedves zeneszámok, egyházi énekek, cserkész és magyar nóták dallamai.

Temetésén, barátai, munkatársai, diákjai és cserkészei búcsúztatták.

A hazai cserkészmozgalom kiemelkedő vezetője dr. Sik Sándor paptanár mondta: *„Eredményes munkát, csak az végezhet, aki ismeri a rábízott fiatalok minden gondolatát, aki egyenjogú partnereként kezeli őket, aki rendszeresen együtt él velük, aki képes egész életében követésre alkalmas eszményképet állítani, akihez bizalommal fordulhatnak életük gondjával, mert tudják, hogy hasznos eligazítást kapnak”*

Kisasszondi János tanár, cserkészparancsnok, minden tekintetben megfelelt ezeknek a követelményeknek. Sikerekben gazdag, eredményes munkáját volt diákjai, cserkészei nevében köszönöm.

Honvédek a Don-kanyarban

A Baross utcai laktanyából – ma kollégium – 1942 május 31-én 640 honvéd indult a keleti frontra. Az ünnepélyes búcsúztatáson megjelentek a hivatalok, intézmények vezetői, egyesületek képviselői, hozzátartozók, az ünnepségen résztvevők sokasága.

A cserkészcsapat díszegyenruhában vonult fel, hogy ezzel is kinyilvánítsa a háborúba induló honvédek iránti együttérzését.

Nagyatád lakosságának nevében dr. Kovács Dénes főszolgabíró köszöntötte a honvédeket:

*„Gondoskodunk a harcba indulók családtagjainak ellátásáról,
kívánom, hogy minél előbb győztesen térjetez vissza.”*

Az orosz harcmezőkre induló 36/III. és a 6/III. zlj. katonáit Bácsai Antal a helyőrség pk.-a búcsúztatta.

A vasútállomáson, amikor elhangzott az indulási parancs a lassan kigördülő szerelvény katonái vidám énekszóval köszöntek el szeretteiktől, akik ekkor zászlók, kendők lobogtatása közben szemükből a könnyesepp is kicsordult.

Útirány: Kaposvár, Komárom, Érsekújvár, Galánta, Krakkó, Resica. Itt a vasúti kirakodás után, a több mint 1000 km-s utat a katonák gyalogmenetben tették meg és július 25-én érkeztek meg a kijelölt hadterületre.

Most – több mint 60 év távlatából – már kevesen emlékeznek a honvédek búcsúztatására, de még csekélyebb azoknak a száma, akik a Don-kanyar poklából hazatértek és mai s közöttünk élnek.

Közismert, hogy Nagyatádon él Pintér Ernő t. zászlós az egykori 36/III zlj. távbeszélő pk.-a vasdiplomás pedagógus, aki több mint négy évtizeden át tanította, nevelte városunk fiataljait.

Zárszóként említésre méltónak tartom a Don-kanyarban harcolt nagyatádi 6/III. zlj. tisztjeinek névsorát és beosztását, rangját felsorolni.

zászlóalj pk.	vitész Pallós Ödön	őrnagy
zászlóalj segédtiszt	dr. Kalocsai Győző	t. hdgy
zászlóalj csapatbiztos	vitész Selmeczy Miklós	t. hdgy
zászlóalj vonatparancsnok	Varga László	t. zászlós
orvos	dr. Kormos István	t. zászlós
gh. főnök	dr. Sipos Ferenc	zászlós
távbeszélő szakasz pk.	Kertész Sándor	hdp. őrmester
6/7. puskásszázad pk.	Horváth Ernő	t. fhdgy
6/8. puskásszázad pk.	Simon László	fhdgy
6/9. puskásszázad pk.	Veress Gábor t.	t. fhdgy
6/III. géppuskás század pk.	Orbán Ottokár	fhdgy

Források

- Magyar Cserkészszövetség Gyűjteménye – Múzeum, Könyvtár – Levéltár Bp
Országos Széchenyi Könyvtár Bp.
Somogy Megyei Levéltár Kaposvár
Megyei és Városi Könyvtár Kaposvár
Városi Közművelődési Könyvtár Nagyatád
Irodalom: Bakay Kornél: Ragyogj Cserkészliliom
Liskai Dániel: Fiúk fel a fejfel
Gergely Ferenc: A magyar cserkészlet története 1910-1948
Folyóiratok: Magyar Cserkész, Zászlónk, Vezetők-lapja
Napilapok: Új-Somogy, Somogyi Újság, Szabad-Nép, Kis-Újság, Magyar Nemzet, Új-Ember
A Nagyatádi Községi Polgári Fiúiskola évkönyvei 1921-1946

